Należytość pocztowa uiszczona ryczałtem.

ROK X. NR. 8.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

Kraków, dnia 10 października 1931 r.

✝

Ś. P.

SŁAWOMIR CZERWIŃSKI

Dr. fil.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

zmarł dnia 4 sierpnia 1931 r.

Pamięci Ministra-Wychowawcy.

Miesiąc sierpień okrył polskie szkolnictwo ogromną żałobą. W dniu 4. VIII. br. zmarł Minister W. R. i O. P. Dr. Sławomir Czerwiński. Śmierć Jego nie jest zwyczajną śmiercią wysokiego urzędnika a dostojeństwo urzędu miarą wielkości straty, jaką poniosło państwo, społeczeństwo i szkoła. Niepowetowaną jest bowiem strata wartości, które wnosił w życie państwowe jako Kierownik jednej z najważniejszych jego gałęzi. — On pierwszy wskazał szkolnictwu na cel jego najistotniejszy — duszę wychowanka. Tej zdawałoby się, tak prostej prawdy jakby nie widzieli Jego poprzednicy, a choć wiecznie żywa jakby nie istniała i dla tysięcy tych, którzy codziennie na nią patrzyli. Szukanie form przesłoniło samą treść. ...„Zapatrzeni w poszczególne przedmioty nauczania — mówił na posiedzeniu Sejmu w dniu 10 lutego 1931 r. — traciliśmy z oczu właściwy przedmiot naszej pracy — duszę wychowanka. Formy dydaktyczne poczęły się stawać czemś oderwanem od głównego celu, dla którego miały być tylko środkiem“...

Już choćby tylko ten jeden fragment, z bogatej zresztą działalności Zmarłego Ministra, stanowić może dostateczny tytuł do uznania wielkości Jego zasług i świadczyć o ogromie straty. Nad krzywdę zaś osobistą jeszcze większą jest krzywda polskiej szkoły, że nie danem już było Ministrowi rozwiązać zagadnienia, które pierwszy jasno i mocno postawił.

Zaprawdę przedwczesną była Jego śmierć. Przyszła niespodzianie. Prawie nagle przestało bić serce, co gorąco kochało pracę, którą tak mądrze kierował, i tych, których wysoki urząd oddał Mu opiekę.

Ś. p. Minister Czerwiński urodził się 24. X. 1885 r. w Sompolnie w województwie łódzkiem. Do gimnazjum uczęszczał w Kaliszu. Lata młodości przypadły na czasy strasznego ucisku szkoły polskiej przez moskiewskiego zaborcę. Za wzorem i przykładem Berlina wydał Petersburg walkę polskiej mowie, skazał na zagładę wolność polskiego ducha. Walkę podjęła młodzież i ta część społeczeństwa, która nie w siłę rozumu, lecz w siłę uczucia wierzyła. Wśród tej młodzieży, która jako typ psychologiczny była żołnierzem z zamiłowania, „bojownikami“ — znalazł się Minister Czerwiński. Nie mogło być inaczej. On, człowiek o tak gorącem sercu i potężnej skali uczucia, musiał wziąć czynny udział w walce o polską szkołę. — Po strejku szkolnym wyjechał do Krakowa, by na Uniwersytecie Jagiellońskim ukończyć studja filozoficzne, które miały Mu dać przygotowanie do pracy w szkole, jakiej postanowił się poświęcić. Ukochał tę pracę. Był nauczycielem, dyrektorem, wizytato-

rem; stopień po stopniu przechodził aż do najwyższej w szkolnictwie godności — Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Znał więc dobrze życie szkoły i jego potrzeby. Równie dobrze znał potrzeby naszego życia publicznego. Z tej znajomości wypływała cała Jego działalność — jako Ministra. — Budowę wielkości i potęgi mocarstwowej Polski opierał o prawdy proste, takie jak proste jest codzienne życie. W swych wystąpieniach publicznych, w przemówieniach sejmowych, wskazywał obecnemu pokoleniu jego zadania i obowiązki na chwilę obecną.

...„Pokolenie nasze, jeśli chce stanąć na wysokości swych zadań, musi się zdobyć na taki wysiłek, aby jakości i wielkości zmian w losach wewnętrznych narodu odpowiadała jakość i wielkość przemiany w życiu wewnętrznem, w psychice, w zbiorowej duszy narodu!“...

Za najpilniejsze zadanie szkoły uznał postawienie „własnego i nowego, bo odpowiadającego naszym zmienionym warunkom ideału wychowawczego“. Zwracał przytem uwagę, że ...„nam potrzeba wychować ludzi, którzy z naszej gleby wyrośli, naszym polskim służyliby celom i którzy byliby obywatelami cywilizowanego świata przez to i dlatego, że są dobrymi obywatelami Polski“.

Pragnął, by w duszach młodych obywateli niepodległej Polski nie było nic ze znamion duszy niewolnika. „Musimy rzetelnie pracować nad rozwinięciem poczucia godności i zdrowej ambicji narodowej“.

Uznając zaś powiedzenie Marszałka Piłsudskiego o wyścigu pracy za „najgłębszą prawdę, jaką od czasu wielkiej wojny wypowiedziano w mowie polskiej“, przypominał nauczycielstwu na Kongresie pedagogicznem w Poznaniu w r. 1929, że musi nauczyć kochać pracę i umieć pracować nowe pokolenie.

Jako prawdziwie wielki i światły nauczyciel i wychowawca był wrogiem wszelkiego frazesu, szablonu i biurokratyzmu w pracy szkolnej. Skarga i żal bije z jego słów, w których mówi, że zbiurokratyzowanie szkół „objęło i pożarło naturalny stosunek wychowawcy do wychowanków... Patrzymy na swoich wychowanków przez gęstą siatkę reguł i paragrafów, oceniamy ich nie według zdrowego rozsądku i ojcowskiego serca, ale według wymyślonego kodeksu szkolnego, i również według kodeksu często wydalamy ze szkoły i łamiemy im życie. Mimo to sumienie nasze jest spokojne, bo postępujemy „według prawa“.

Ta głęboka i serdeczna troska o dobre wychowanie nowego pokolenia nowej Polski dominowała w całej pracy Zmarłego. I ona też każe nazwać Go Ministrem-Wychowawcą. Jego myśli i wskazania będą zawsze żywotne. I przez nie żył będzie zawsze w polskiej szkole.

———————

TREŚĆ:

Pozycja Str.
148. Programy szkolne 248
149. Komisja egzaminacyjna dla egzaminu z języka polskiego 249
150. Kwitarjusze dla seminarjów nauczycielskich 250
151. Wykaz szkół, w których nauka uprawnia do zwrotu opłat szkolnych w r. szkolnym 1931/32 250
152. Poświadczanie legitymacyj członków Kas Chorych 258
153. „Dzień Oszczędności“ 259
154. Taksy i opłaty w szkołach średnich ogólnokształcących 260
155. Taksy i opłaty w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli . . . 263
156. Opłaty szkolne w państwowych szkołach, seminarjach i kursach zawodowych 267
157. Wynagrodzenie za gry i zabawy w państwowych szkołach zawodowych 274
158. Ruch służbowy 275
159. Konkursy 277
160. Komunikaty 279

161. DZIAŁ NIEURZĘDOWY:
Ocenianie wiadomości uczniów (klasyfikacja). 283
162. Ogłoszenia 291

148.

Nr. O. 2414/31. Kraków, dnia 16 września 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie programów szkolnych.

W ubiegłym miesiącu b. r. ukazały się w druku nowe wydania programów szkolnych, a mianowicie: Program nauki w publicznych szkołach powszechnych; Program gimnazjum państwowego. Gimnazjum niższe. Wyd. 3; Program gimnazjum państwowego. Wydział humanistyczny. Wyd. 5; Program gimnazjum państwowego. Wydział klasyczny. Wyd. 3; Program gimnazjum państwowego. Wydział matematyczno-przyrodniczy. Wyd. 5.

Wydania te, z wyjątkiem „Programu gimnazjum państwowego. Wydział klasyczny“, nie różnią się zasadniczo od poprzednich wyczerpanych obecnie wydań i nie naruszają w niczem podstaw, obowiązujących dotychczas programów, uwzględniając jedynie odchy-

lenia wynikające z zarządzenia Nr. II. 235/29 z dnia 2. I. 1929 r. w sprawie zmian w planach godzin dla siedmioklasowych publicznych szkół powszechnych i gimnazjów państwowych oraz instrukcyj, dotyczących materjału nauczania w drugiem półroczu szkolnem 1928/29, w r. szk. 1929/30 i w. r. szk. 1930/31.

Wydanie programu wydziału klasycznego jest natomiast w porównaniu z ostatniem wydaniem z 1925 r. znacznie zmienione.

Programy są do nabycia w Państwowem Wydawnictwie Książek Szkolnych, Lwów, Kurkowa 21 lub w „Naszej Księgarni", Warszawa, Świętokrzyska 18.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

149.

Nr. O. 2413/31. Kraków, dnia 16 września 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich w Okręgu w sprawie Komisji egzaminacyjnej.

Zawiadamiam, że Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 10. IX. 1931 r. Nr. II. 18898/31 ustanowiło przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego Komisję Egzaminacyjną dla egzaminu z języka polskiego, określonego rozporządzeniem z dnia 18. XI. 1925 r. (Dz. U. Min. W. R. i O. P. Nr. 20 poz. 217), w składzie następującym:

1) Stanisław Wrzosek, okręgowy wizytator szkół, — przewodniczący Komisji egzaminacyjnej,

2) Władysław Bryda, okręgowy wizytator szkół,

3) Dr. Marja Chrzanowska, p. o. okręgowego wizytatora szkół, — jako egzaminatorowie.

Wobec powyższego przestała istnieć Komisja egzaminacyjna w składzie, podanym w Dz. Urz. Kuratorjum Nr. 2. poz. 34 z roku 1926.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

150.

Nr. O. 2486/31. Kraków, dnia 21 września 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych seminarjów nauczycielskich w Okręgu w sprawie kwitarjuszy.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśniło rozporządzeniem z dnia 16 września 1931 r. Nr. I. R. 7051/31, że kwitarjusze, przewidziane w zarządzeniu Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 31 sierpnia 1928 r. Nr. I. 7055/28 w sprawie opłat szkolnych w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli, (przedrukowanem w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum Nr. 10 z 1928 r.), winny być ponumerowanę i poświadczone przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego, które prowadzi ewidencję poświadczonych kwitarjuszy.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

151.

Nr. O. 2595/31. Kraków, dnia 28 września 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkól średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie wykazu szkól, w których nauka uprawnia do zwrotu opłat szkolnych w r. szk. 1931/32.

Sprawę zwrotu opłaty szkolnej unormowało Kuratorjum okólnikiem z dnia 11 sierpnia 1931 r. Nr. O. 2013/31. W związku z tem podaję poniżej do wiadomości wykaz szkół prywatnych, w których według rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24. VI. 1931 r. Nr. I. Prez. 4864/31 (Monitor Polski z dnia 24. VII. 1931 r. Nr. 168 poz. 243) nauka uprawnia do zwrotu opłat szkolnych w roku szkolnym 1931/32.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

I. Szkoły Średnie Ogólnokształcące.

A. Województwo Kieleckie.

1. Będzin — Gimn. męskie im. Szymon. Fürstenbergów, Stowarzyszenia Kupców — niepełne prawa.
2. Będzin — Gimn. męskie Zgromadzenia Kupców — pełne prawa.
3. Będzin — Gimn. żeńskie Jadwigi Krzymowskiej i Wandy Replińskiej — niepełne prawa.
4. Częstochowa — Gimn. koedukacyjne Dra Filipa Axera — niepełne prawa.
5. Częstochowa — Gimn. żeńskie Stowarzyszenia „Nauka i Praca" — niepełne prawa.
6. Częstochowa — Gimn. żeńskie Zgrom. SS. Najświętszej Rodziny z Nazaretu — pełne prawa.
7. Częstochowa — Gimn. koedukacyjne Towarzystwa Żydowskich Szkół Średnich — niepełne prawa.
8. Częstochowa — Gimn. męskie Związku Zawod. Naucz. Pol. Szkół Śred. — niepełne prawa.
9. Dąbrowa Górnicza — Gimn. żeńskie im. Emilji Zawidzkiej — Leokadji Młodzianowskiej — Dzikowskiej — niepełne prawa.
10. Jędrzejów — Gimn. koed. Magistratu m. Jędrzejowa — niepełne prawa.
11. Kielce — Gimn. męskie Gminy Izraelickiej — niepełne prawa.
12. Kielce — Gimn. męskie pod wezwan. św. St. Kostki, Twa Opieki nad Gimnaz. Katolickiem — niepełne prawa.
13. Kielce — Gimn. żeńskie im. A. Mickiewicza, utrzymyw. przez Spółkę z ogr. odpow. — niepełne prawa.
14. Kielce — Gimn. żeńskie Stefanji i Władysława (Wolfa) Zimnowodów — niepełne prawa.
15. Kozienice — Gimn. koedukacyjne Magistratu — niepełne prawa.
16. Olkusz — Gimn. żeńskie Koła Polskiej Macierzy Szkolnej — niepełne prawa.
17. Opatów — Gimn. koedukacyjne im. Bartosza Głowackiego — Włościańskiego Związku Oświat. — pełne prawa.
18. Ostrowiec n/Kam. — Gimn. żeńskie T-wa Opieki nad średnią szkołą żeńską — niepełne prawa.
19. Radom — Gimn. żeńskie Marji Gajl — pełne prawa.
20. Radom — Gimn. koedukacyjne T-wa Przyjaciół Wiedzy — niepełne prawa.

21. Sandomierz — Gimn. męskie Kurji Diecezjalnej — niepełne prawa.

22. Skarżysko-Kamienna — Gimn. koedukacyjne Komitetu Obywatelskiego — niepełne prawa.

23. Sosnowiec — Gimn. żeńskie im. Heleny Rzadkiewiczowej — Spadkobierców Heleny Rzadkiewiczowej — pełne prawa.

24. Sosnowiec — Gimn. żeńskie Żydow. T-wa Szkół Średnich — niepełne prawa.

25. Sosnowiec — Gimn. koedukacyjne Zrzeszenia Rodzicielskiego — niepełne prawa.

26. Stopnica — Gimn. koedukacyjne Sejmiku Stopnickiego — niepełne prawa.

27. Szczekociny — Gimn. koedukacyjne Wydz. Powiat. Sejmiku Włoszczowskiego — niepełne prawa.

28. Zawiercie — Gimn. żeńskie Heleny Malczewskiej — niepełne prawa.

29. Zawiercie — Gimn. męskie T-wa Szkoły Średniej — niepełne prawa.

B. Województwo Krakowskie.

1. Biała — Gimn. żeńskie im. św. Hildegardy Córek Bożej Miłości — niepełne prawa.

2. Dąbrowa k/Tarnowa — Miejskie gimn. koeduk. im. Marszałka Józefa Piłsudskiego — niepełne prawa.

3. Grybów — Gimn. koedukacyjne T-wa. Gimnazjalnego — niepełne prawa.

4. Jasło — Gimn. żeńsk. im. bł. Jolanty T-wa Szkoły Średniej — pełne prawa.

5. Kraków — Gimn. żeńskie im. Kr. Jadwigi — T-wa Gimn. żeń. im. Kr. Jadwigi — pełne prawa.

6. Kraków — Gimn. męskie im. Stan. Jaworskiego — Marji Jaworskiej — pełne prawa.

7. Kraków — Gimn. żeńskie im. Heleny Kaplińskiej — Marji Trąmpczyńskiej — niepełne prawa.

8. Kraków — Gimn. męskie Zgromadz. Ks. Ks. Misjonarzy — niepełne prawa.

9. Kraków — Gimn. żeńskie im. Emilji Platerówny — Towarzystwa I. pryw. gimn. żeńskiego — niepełne prawa.

10. Kraków — Gimn. męskie im. św. Franciszka Salezego Ks. Ks. Salezjanów — pełne prawa.

11. Kraków — Gimn. żeńskie im. św. Urszuli SS. Urszulanek — pełne prawa.

12. Kraków — Gimn. koedukacyjne żydowskie T-wa Żyd. Szkoły Ludowej i Średniej — niepełne prawa.

13. Nowy Sącz — Gimn. żeńskie Komitetu Obywatelskiego — niepełne prawa.

14. Nowy Sącz — Gimn. żeńskie im. Kr. Korony Polskiej — Zgrom. SS. Niepok. Poczęcia N. M. P. — pełne prawa.

15. Oświęcim — Gimn. koedukacyjne im. ks. St. Konarskiego T-wa Szkoły Średniej — niepełne prawa.

16. Oświęcim — Gimn. męskie Salezjańskie im. ks. Jana Bosko — Zgrom. Ks. Ks. Salezjanów — niepełne prawa.

17. Rabka — Gimn. męskie Sanatoryjne Dra Jana Wieczorkowskiego — pełne prawa.

18. Rabka — Gimn. żeńskie Sanatoryjne im. św. Tereski — Ireny Szczukowej — pełne prawa.

19. Rakowice — Gimn. męskie im. Ks. St. Konarskiego OO. Pijarów — pełne prawa.

20. Staniątki — Gimn. żeńskie im. św. Scholastyki — Zgrom. P.P. Benedyktynek — niepełne prawa.

21. Tarnów — Gimn. żeńskie SS. Urszulanek — pełne prawa.

22. Tarnów — Gimn. żeńskie im. Elizy Orzeszkowej — T-wa Szkoły Średniej — niepełne prawa.

23. Wadowice — Collegium Marianum męskie Ks. Ks. Pallotynów — niepełne prawa.

24. Gimn. żeńskie Zrzeszenia Rodziców pryw. gimn. żeńsk. — niepełne prawa.

25. Wieliczka — Gimn. żeńskie im. Marji Konopnickiej — T-wa Opieki nad pryw. gimn. żeń. — niepełne prawa.

26. Zakopane — Gimn. koedukacyjne Sanatoryjne im. bł. Ładysława z Gielniowa T-wa Opieki nad młodzieżą — pełne prawa.

27. Zbylitowska Góra — Gimn. żeńskie Zgromadz. SS. Najświętszego Serca Jezusowego — pełne prawa.

II. Zakłady Kształcenia Nauczycieli.

A. Województwo Kieleckie.

1. Częstochowa — Miejskie semin. naucz. żeńskie.

2. Kielce — Pryw. sem. naucz. żeńskie im. Królowej Jadwigi.

3. Marjówka — Pryw. semin. naucz. żeńskie Tow. Kulturalno-Oświatowego „Samopomoc".

4. Radom — Kursy naucz. Tow. dla prowadzenia i utrzymywania średniej szkoły żeńskiej.

B. Województwo Krakowskie.

1. Biała — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. św. Hildegardy.
2. Bochnia — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. Klementyny Hoffmanowej.
3. Dębica — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. Król. Jadwigi T. N. S. W.
4. Gorlice — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. Ks. Bronisława Świeykowskiego.
5. Jordanów — Miejskie semin. naucz. koeduk. im. św. Stan. Szczepanowskiego.
6. Kraków — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. Franc. Preisendanza.
7. Kraków — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. Sebaldy Münnichowej.
8. Kraków — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. św. Rodziny.
9. Kraków — Pryw. semin. naucz. żeńskie Instytutu Marji.
10. Kraków — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. Mikołaja Reja.
11. Mielec — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. Emilji Platerówny.
12. Nowy Sącz — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. Marji Konopnickiej.
13. Ropczyce — Miejskie semin. naucz. żeńskie.
14. Stary Sącz — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. św. Kingi.
15. Tarnów — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. Błogosł. Kingi.
16. Tarnów — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. św. Jadwigi.
17. Tarnów — Pryw. semin. naucz. żeńskie im. św. Anieli SS. Urszulanek.
18. Wadowice — Miejskie semin. naucz. żeńskie.

III. Szkoły Zawodowe.

A. Województwo Kieleckie.

1. Będzin — Liceum Handlowe Męskie Zgrom. Kupców.
2. Będzin — 3-kl. Szkoła Handlowa Żeńska M. Bojarskiej.
3. Chmielnik Kielecki — Szkoła Zawodowa Żeńska im. Król. Jadwigi Zgrom. SS. Kanoniczek św. Ducha.
4. Częstochowa — Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa Okręgowego Stow. Rzemieślniczego.

5. Częstochowa — Szkoła Rzemiosł dla Żydów Gminy Żydowskiej.

6. Częstochowa — 3-kl. Koeduk. Szkoła Handlowa Stow. Kupców Polskich.

7. Częstochowa — Żeńska 7-kl. Szkoła Przemysłowo-Handlowa Zgrom. SS. Zmartwychwstania Pańskiego.

8. Częstochowa — Niższa Szkoła Zawodowa Żeńska Stow. Dzieła Serca Jezusowego.

9. Częstochowa — Szkoła Przemysłu Ludowego Sejmiku Powiat. Częstochowskiego.

10. Dąbrowa Górnicza — 3-kl. Szkoła Handlowa Żeńska Stow. Kupców Polskich.

11. Kamienna Skarżysko — Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa T-wa Przyjaciół Szkoły Średniej.

12. Kamienna Skarżysko — 3-kl. Koeduk. Szkoła Handlowa T-wa Przyjaciół Szkoły Średniej.

13. Kielce — Salezjańska Szkoła Rzemiosł.

14. Kielce — 3-kl. Koeduk. Szkoła Handlowa z 4-tą klasą specjalną o kierunku administracyjno-samorządowym Stow. Kupców Polskich.

15. Kielce — Niższa Szkoła Zawodowa Żeńska P. M. S.

16. Klimontów p. Sandomierzem — Szkoła Zawodowa Żeńska Stow. „Nauka i Praca".

17. Kozienice — Miejska 3-kl. Koeduk. Szkoła Spółdzielcza.

18. Maczki — Granica — Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa T-wa Szkoły Przemysłowej.

19. Marjówka — Szkoła Gospodarczo-Rzemieślnicza Stow. „Samopomoc".

20. Ostrowiec Kiel. — 3-kl. Koeduk. Szkoła Handlowa T. N. S. W.

21. Ostrowiec Kielecki — Średnia Szkoła Zawodowa Żeńska P.M.S.

22. Ostrowiec Kielecki — Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa Sp. Akc. Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich.

23. Pilica — 3-kl. Koeduk. Szkoła Handlowa P. M. S.

24. Pińczów — Żeńska Szkoła Zawodowa Niższa Wydziału Powiat. Sejm. Pińczowskiego.

25. Radom — Średnia Szkoła Chemiczno-Garbarska T-wa Popierania Wiedzy Garbarskiej.

26. Radom — Miejska Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa im. Kilińskiego.

27. Radom — 2-letnie Liceum Handlowe Żeńskie.

28. Radom — Szkoła Zawodowa Przemysłowo-Handlowa Żeńska im. M. Rodziewiczówny.

29. Radom — 3-kl. Męska Szkoła Handlowa Stow. Kupców Polskich.

30. Radom — 3-kl. Szkoła Handlowa Żeńska Stow. Kupców Polskich.

31. Radom — Niższa Szkoła Zawodowa Żeńska Polskiego Katolickiego T-wa Opieki nad Dziewczętami.

32. Sandomierz — Szkoła Zawodowa Żeńska Stow. „Samopomoc".

33. Sosnowiec — Szkoła Gospodarcza Żeńska im. Gen. hr. J. Zamoyskiej T-wa Szkół Średnich.

34. Sosnowiec — Żeńska Szkoła Rzemiosł. im. ks. Kanonika Fr. Raczyńskiego T-w. Szkół Średnich.

35. Sosnowiec — Szkoła Handlowa Żeńska im. Król. Jadwigi T-wa Szkół Średnich.

36. Sosnowiec — 3 kl. Męska Szkoła Handlowa T. Płockiego z 4-tą klasą specjalną, przygotowującą pracowników biurowych dla wielkiego przemysłu.

37. Sosnowiec — Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa T-wa Szkół Rzemieślniczo-Przemysłowych w Zagłębiu Dąbrowskiem.

38. Skałka — p. Bolesław — Szkoła Zawodowa Żeńska P. M. S.

39. Suchedniów — Średnia Szkoła Zawodowa Żeńska Stow. Kształcenia Zawodowego Młodych Dziewcząt „Nauka i Praca".

40. Zawiercie — Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa P. M. S.

41. Zawiercie — Szkoła Handlowa Żeńska Wandy Karczewskiej.

42. Zawiercie — Szkoła Przemysłowa Żeńska T-wa Średniej Szkoły Przemysłowej Żeńskiej.

43. Zawichost — Szkoła Rzemiosł. T-wa Wychowawczo-Oświatowego „Przyszłość".

B. Województwo Krakowskie.

1. Biała — Średnia Szkoła Ogrodnicza.

2. Grybów — Szkoła Zawodowa Żeńska T-wa Szkoły Zawodowej.

3. Jasło — 3-kl. Koeduk. Szkoła Handlowa Stow. Popierania Nauki Polskiego Handlu i Przemysłu.

4. Jaworzno — Szkoła Zawodowa Gospodarstwa Domowego T.S.L. im. J. Słowackiego.

5. Kraków — Szkoła Rzemiosł. T-wa Szkoły Rzemiosł.

6. Kraków — Salezjańska Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa.

7. Kraków — Szkoła Zawodowa dla Dziewcząt Żydowskich T-wa „Ognisko Pracy".

8. Kraków — Szkoła Średnia Zawodowa Żeńska Zgrom. PP. Klarysek.

9. Kraków — Miejska Szkoła Gospodarstwa Domowego.

10. Kraków — 3-kl. Szkoła Handlowa Męska i Żeńska z 4-tą klasą specjalną o kierunku administracyjno-samorządowym, kolejowym i spółdzielczym przy Szkole Ekonomiczno-Handlowej.

11. Kraków — 4-letnia Koeduk. Szkoła Ekonomiczno-Handlowa (oddziały męskie i żeńskie).

12. Kraków — 2-kl. Szkoła Kupiecka Męska T-wa Szkoły Kupieckiej.

13 Kraków — Szkoła Handlowa „Tachkemoni“ T-wa „Cheder Iwri“.

14. Kraków — Jednoroczna Koeduk. Szkoła Przysposobienia Kupieckiego T. Nowaka.

15. Kraków — Jednoroczna Koeduk. Szkoła Przysposobienia Kupieckiego Jana Pilcha.

16. Kraków — Jednoroczna Żeńska Szkoła Przysposobienia Kupieckiego K. Zimowskiego.

17. Kraków — Jednoroczna Koeduk. Szkoła Przysposobienia Kupieckiego St. Nycza.

18. Kraków, ul. Kopernika 23 — Uniwersytecka Szk. Pielęgniarek i Higjenistek.

19. Niepołomice — 3-kl. Koeduk. Miejska Szkoła Handlowa.

20. Nowy Sącz — Szkoła Przemysłowa Żeńska T. S. L.

21. Nowy Sącz — 3-kl. Koeduk. Szkoła Handlowa T-wa Szkoły Handlowej.

22. Oświęcim — Salezjańska Szkoła Rzemiosł.

23. Pawlikowice — Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa T-wa „Powściągliwość i Praca“.

24. Szczakowa — Średnia Szkoła Zawodowa Żeńska Koła T. S. L. im. T. Kościuszki.

25. Tarnów — Jednoroczna Koeduk. Szkoła Przysposobienia Kupieckiego H. Rauscha.

26. Tarnów — Szkoła Zawodowa Żeńska im. Marji Konopnickiej T-wa Prywatnej Szkoły Zawodowej Żeńskiej.

27. Wadowice — 3-kl. Koeduk. Miejska Szkoła Handlowa.

28. Zbylitowska Góra — Seminarjum Gospodarcze Zgrom. Najśw. Serca Jezusowego.

29. Zakopane — 3-kl. Koeduk. Szkoła Handlowa T. S. L.

IV. Szkoły artystyczne.

A. Szkoły Muzyczne i Rytmo-Plastyczne.

A. Województwo Kieleckie.

1. Radom — Filja Wyższej Szkoły Muzycznej im. Fr. Chopina w Warszawie.

B. Województwo Krakowskie.

1. Kraków — Instytut Muzyczny.
2. Kraków — Konserwatorjum Towarzystwa Muzycznego.
3. Kraków — Szkoła Muzyczna im. Wł. Żeleńskiego.

B. Szkoły Sztuk Plastycznych.

A. Województwo Krakowskie.

1. Kraków — Prywatna Szkoła Rysunku i Malarstwa Alfreda Terleckiego.
2. Kraków — Szkoła Sztuk Pięknych Marji Niedzielskiej.
3. Kraków — Wolna Szkoła Malarstwa i Rysunku Ludwiki Mehofferowej.

152.

Nr. O. 2541/31. Kraków, dnia 28 września 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkól średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkól zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie poświadczania legitymacyj członkowskich Kas Chorych.

W celu uporządkowania i usprawnienia kontroli uprawnień do świadczeń ze strony Kasy Chorych tak członków pracujących, jak też i zredukowanych oraz ich rodzin, w związku z zastosowaniem art. 36 ustawy z dnia 19 maja 1920 r., który daje Kąsie Chorych w pewnych okolicznościach uprawnienia do otrzymania zwrotu kosztów leczenia bezrobotnych, byłych członków Kasy od Skarbu Państwa, polecam Dyrekcjom i P. P. Inspektorom szkolnym wpisywać od chwili otrzymania tego zarządzenia na legitymacjach członkowskich wszystkich Kas Chorych niezbędne dla nich poświadczenia i tak należy:

1. każdemu nowoprzyjętemu pracownikowi wpisywać do legitymacji Kasy Chorych datę wstąpienia do pracy;

2. przy zwalnianiu z pracy datę wystąpienia z pracy;

3. przy zwracaniu się pracowników o poświadczenie legitymacji, poświadczać, o ile od daty ostatniego poświadczenia minęło 4 tygodnie. (Poświadczanie legitymacyj pracowników zwolnionych, którzy mają wpisaną datę zwolnienia, jest zbędne).

4. przy poświadczaniu legitymacji dawniej już zatrudnionych pracowników sprawdzać, czy wpisana jest data wstąpienia do pracy i uzupełniać możliwe braki.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

153.

Nr. O. 2679/31. Kraków, dnia 5 października 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkól średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie „Dnia Oszczędności".

W związku z przypadającym w dniu 31 października 1931 r. obchodem „Dnia Oszczędności" zawiązał się w Warszawie Centralny Komitet obchodu „Dnia Oszczędności", w miastach zaś prowincjonalnych powstaną Komitety Lokalne.

Celem obchodu będzie uświadamianie sfer społeczeństwa o roli i znaczeniu oszczędności dla jednostki, społeczeństwa i państwa.

Ze względu na doniosłe znaczenie oszczędności dla państwa i społeczeństwa oraz rolę wychowawczą idei oszczędności a także z uwagi na podjętą przez władze szkolne akcję organizacji Szkolnych Kas Oszczędności — zarządzam, aby w pracach Komitetów Lokalnych obchodu „Dnia Oszczędności" wzięli jaknajszerszy udział nauczyciele wszelkich kategoryj szkół.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

154.

Nr. II. 10643/31. Kraków, dnia 18 września 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących w Okręgu w sprawie taks i opłat szkolnych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 31 sierpnia 1931 r. Nr. II-19619/31 zarządziło pobieranie w szkołach średnich ogólnokształcących z mocą obowiązującą od początku roku szkolnego 1931/32, zatem od 1-go września 1931 roku, następujących taks i opłat szkolnych:

1. Taksa za egzamin wstępny do klasy pierwszej lub wyższej . . . . zł 10.—
2. Taksa za egzamin wstępny z różnicy programów . . „ 10.—
3. Taksa za egzamin prywatny, zdawany w państwowej szkole średniej (w okręgach, w których te egzaminy istnieją) „ 10.—
4. Taksa za egzamin dojrzałości w szkołach średnich państwowych i prywatnych . . . . „ 12.—
5. Taksa za pełny egzamin dojrzałości dla eksternów . „ 60.—
6. Taksa za uzupełniający egzamin dojrzałości dla eksternów . . . . „ 15.—
7. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa rocznego, lub półrocznego . . . . „ 5.—
8. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa dojrzałości . „ 10.—
9. Taksa administracyjna roczna . . . . . . „ 220.—
   dla uczniów wstępujących po raz pierwszy do państw. szkoły średniej . . . . „ 223.—

Z powyższych taks jedynie taksy, wymienione pod pozycją 7 i 8, stanowią dochód państwowy i winny być wpłacane przez zainteresowanych przy pomocy znaczków stemplowych, które dyrekcja szkoły nakleja na wydanym duplikacie.

Taksy, wymienione w punktach 1, 2 i 3, rozdzielają dyrekcje szkół pomiędzy egzaminatorów, względnie członków komisyj egzaminacyjnych, jako wynagrodzenie za udział w komisjach. Sumy poszczególne winny być wciągnięte na tę samą listę, na której są pokwitowania z podziału kwoty między egzaminatorów.

Taksy, wymienione pod pozycjami 4, 5 i 6 za egzamin dojrzałości, szkoły państwowe i niepaństwowe wpłacają do dyspozycji Ministerstwa W. R. i O. P. na fundusz specjalny „Taksa administracyjna" i przesyłają Kuratorjum wykaz uczniów (enic), od których taksy te zostały

pobrane, oraz dowód wpłacenia łącznej kwoty. Kuratorjum po sprawdzeniu wykazy te wraz z dowodami wpłaty odsyła do Ministerstwa.

Taksy, wpłacone przez uczniów, zwrotowi zasadniczo nie podlegają. Wyjątkowo mogą być zwrócone taksy, wymienione w punktach 4, 5 i 6 i to tylko w tym wypadku, gdy uczeń (ekstern) z powodu zasłabnięcia lub choroby, powstałej po wpłaceniu taksy, co winno być stwierdzone świadectwem lekarskiem, egzaminowi poddać się nie może, względnie po wpłaceniu taksy do egzaminu dopuszczony nie zostanie.

Zwrotu taks dokonywuje Kuratorjum Okręgu Szkolnego we własnym zakresie działania z przekazanego przez Ministerstwo funduszu specjalnego „Taksa administracyjna".

Dochód z taks, wymienionych w punkcie 9, winny dyrekcje szkół przekazywać za pośrednictwem Pocztowej Kasy Oszczędności na rachunek czekowy Nr. 30400 Centralnej Księgowości Min. Skarbu, a mianowicie 75 % z taksy administracyjnej do dyspozycji Ministerstwa W. R. i O. P. (Departament Szkolnictwa Ogólnokształcącego) na fundusz specjalny „Taksa administracyjna", zaś 25% z taksy administracyjnej zatrzymywać do własnej dyspozycji na pokrycie wydatków rzeczowo-administracyjnych szkoły, w szczególności za opał, światło, utrzymanie porządku, na wydatki biurowe, wydatki różne, drobny remont, urządzenie lokali szkolnych, na pomoce naukowe i t. p. Z tego też dochodu rezerwują dyrekcje szkół półrocznie 3 % na wycieczki, urządzenia i przybory do zabaw ruchowych, sporty i t. p., które dyrekcje organizują według własnego uznania. Wszelkie wpływy do funduszu, pozostającego w zarządzie dyrekcyj szkół, jak również i wydatki, z tego funduszu czynione, obowiązane są dyrekcje szkół zapisywać jako dochód względnie rozchód, w myśl przepisów rachunkowo-kasowych dla dyrekcyj gimnazjów państwowych.

Unormowana niniejszem rozporządzeniem taksa administracyjna winna być przez uczniów wpłacana w dwóch równych ratach półrocznych z początkiem danego półrocza, jednak najpóźniej do końca 3-go miesiąca. Uczniowie, którzy uzyskali zwolnienie od tej taksy w jednem półroczu, korzystają ze zwolnienia i w następnem półroczu szkolnem, o ile istnieją warunki, od których zależy zwolnienie. Zwolnienie obowiązuje na przeciąg roku szkolnego. Od uczniów, którzy przed ostatecznym terminem płatności taksy występują ze szkoły, można nie żądać opłacenia taksy.

Do uiszczenia taks obowiązani są zasadniczo wszyscy uczniowie (eksterni). Zwolnień można udzielać jedynie od taksy za egzamin dojrzałości eksternów i od taksy administracyjnej.

Ze zwolnień od taksy administracyjnej mogą korzystać:

a) dzieci rodziców niezamożnych, oraz dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, pobierających ze Skarbu Państwa uposażenie służbowe, względnie wynagrodzenie, o ile nie jest wiadome, że posiadają znaczniejszy majątek. Płacą oni połowę taksy administracyjnej, która przypada do podziału stosunkowo między Ministerstwo W.R. i O.P. i dyrekcję szkoły.

b) w wypadkach zupełnego ubóstwa w całości, jednak w granicach 10% ogółu uczniów całej szkoły, przyczem zgodnie z tutejszem zarządzeniem z dnia 31 grudnia 1928 r. Nr. II-17818/28 w pierwszym rzędzie uwzględniać należy dzieci niezamożnych inwalidów wojennych. Od taksy za pełny egzamin dojrzałości eksternów mogą być zwolnieni w połowie kandydaci zupełnie niezamożni oraz dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, a także i sami państw. funkcjonarjusze i wojskowi zawodowi. Całkowicie zwolnieni od tej taksy mogą być wyjątkowo kandydaci zupełnie ubodzy i to w granicach 10% wszystkich kandydatów, dopuszczonych do egzaminu, przyczem analogicznie do punktu b. poprzedniego ustępu pierwszeństwo mieć winny dzieci niezamożnych inwalidów wojennych oraz niezamożni inwalidzi wojenni.

Określonych wyżej zwolnień od taksy administracyjnej udzielają co półrocze Rady Pedagogiczne szkół, stosownie do stanu majątkowego rodziców uczniom (icom), którzy pilnością i postępami w nauce na to zasługują. Rady Pedagogiczne winny przy zwolnieniach od taks rozważyć dokładnie warunki, w jakich młodzież poza szkołami pozostaje, nadto jej pilność i postępy w nauce. Zwolnienia od taksy administracyjnej należy odmówić uczniom (icom) bez względu na to, czy są dziećmi funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, którzy nie wykazują należytych postępów w nauce i zachowaniu a Rada Pedagogiczna doszła do przekonania, że nie są to objawy przejściowe, ale zasadnicze cechy ujemne inteligencji, lub charakteru. Opieka domowa ucznia może odwołać się od decyzji Rady Pedagogicznej w wypadku odmówienia zwolnienia do Kuratorjum, które rozstrzyga ostatecznie. Od taksy za egzamin dojrzałości eksternów zwalnia Kuratorjum.

Zwolnienie od taksy administracyjnej następuje z końcem drugiego miesiąca po rozpoczęciu roku szkolnego na skutek podania wniesionego do dyrekcji szkoły przez rodziców, lub opiekę domową ucznia w terminie najdalej miesięcznym po rozpoczęciu roku. Do podania należy dołączyć stosowne poświadczenie o stanie majątkowym.

Funkcjonarjusze państwowi i wojskowi zawodowi nie składają podań o zwolnienie od taksy. Dyrekcja może jednak zażądać od nich w razie wątpliwości przedstawienia zaświadczenia o stanie majątkowym, lub formalnego zaświadczenia, że interesowany jest funkcjonarjuszem państwowym.

Uczniowie (ice), nie zwolnieni od taksy administracyjnej, obowiązani są wpłacić tę taksę ratami półrocznemi bezzwłocznie po zakomunikowaniu im odnośnych decyzyj Rady Pedagogicznej, najpóźniej jednak do końca 3-go miesiąca danego półrocza.

Kontrolę nad należytem pobieraniem taks od uczniów, względnie rozdziałem i przekazywaniem taksy administracyjnej, wykonuje w stosunku do wszystkich szkół średnich państwowych niezależnie od organów kontroli państwowej Kuratorjum.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia Ministerstwo W.R. i O.P. uchyliło wszystkie dotychczasowe rozporządzenia, dotyczące niniejszem rozporządzeniem objętych taks szkolnych w szkołach średnich ogólnokształcących.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

155.

Nr. I. K. N. 5455/31. Kraków, dnia 21 września 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych seminarjów nauczycielskich i ochroniarskich w Okręgu oraz Dyrekcyj Państwowego Pedagogjum i Wyższego Kursu Nauczycielskiego w Krakowie w sprawie taks i opłat szkolnych w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych.

Ministerstwo WR. i OP. rozporządzeniem z dnia 31 sierpnia 1931 r. Nr. II. 19620/31 ustanowiło następujące taksy z mocą obowiązującą od dnia 1 września 1931 r. w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli (seminarja nauczycielskie, kursy nauczycielskie, pedagogja, wyższe kursy nauczycielskie, Instytut Nauczycielski, Instytut Pedagogiki Specjalnej, seminarja ochroniarskie, szkoły ćwiczeń przy tych zakładach, preparandy nauczycielskie) oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych:

1. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa rocznego lub półrocznego, jak również duplikatu złożenia części egzaminu

dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych . . . . zł 5.—

2. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa dojrzałości, dyplomu na nauczyciela szkoły powszechnej, świadectwa ukończenia seminarjum ochroniarskiego, świadectwa egzaminu uzupełniającego względnie pełnego egzaminu dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych, świadectwa praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, świadectwa z wyższego kursu nauczycielskiego, dyplomu z ukończenia Instytutu Nauczycielskiego, dyplomu z ukończenia Instytutu Pedagogiki Specjalnej . . . . „ 10.—
3. Taksa za pełny egzamin na dyplom na nauczyciela szkół powszechnych dla eksternów . . . . „ 60.—
4. Taksa za uzupełniający egzamin na dyplom na nauczyciela szkół powszechnych dla eksternów . . . . „ 40.—
5. Taksa za egzamin dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych
   a) z jednej grupy przedmiotów lub z jednego przedmiotu artystyczno-technicznego . . . . „ 10.—
   b) z dwóch grup zdawanych łącznie . . . . . . „ 15.—
   c) z trzech grup zdawanych łącznie . . . . . . „ 20.—
   d) z czterech i więcej grup zdawanych łącznie . . . „ 25.—
6. Taksa za egzamin na świadectwo praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych . . „ 60.—
7. Taksa za egzamin eksternów na wyższych kursach nauczycielskich zdawanych w całości w jednym terminie . „ 40.—
8. Taksa za jedną część egzaminu eksternów na wyższych kursach nauczycielskich . . . . „ 20.—
9. Taksa za dwie części egzaminu eksternów na wyższych kursach nauczycielskich zdawane łącznie . . . „ 30.—
10. Taksa administracyjna roczna . . . . „ 80.—.

Taksy, wymienione w punktach 1 i 2, stanowią dochód Skarbu Państwa i winny być wpłacane przez zainteresowanych przy pomocy znaczków stemplowych, które dyrekcja szkoły nakleja na wydanym duplikacie.

Taksy, wymienione w punktach 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 9, są przeznaczone na wydatki, związane z przeprowadzeniem egzaminów i na wynagrodzenie egzaminatorów. Zasady podziału taks są określone w regulaminach odpowiednich egzaminów.

Połowę kwoty, pobranej tytułem taksy administracyjnej, wymienionej w p. 10, zatrzymuje dyrekcja zakładu do własnej dyspozycji na pokrycie wydatków rzeczowo-administracyjnych zakładu, a w szczególności na urządzenie lokali szkolnych, pomoce naukowe, na urządzenie ogrodów szkolnych, na różne drobne wydatki, na remont i konserwację lokali szkolnych, wydatki biurowe itp. Z tej również części taksy administracyjnej rezerwują dyrekcje zakładów kwotę, równającą się 8% sumy, pozostającej w dyspozycji dyrekcji, na wydatki organizacyjne wycieczek, na urządzenia i przybory do zabaw ruchowych, sporty itp., które dyrekcje organizują we własnym zakresie działania.

Drugą część taksy administracyjnej przekazują dyrekcje zakładów najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca za pośrednictwem Pocztowej Kasy Oszczędności na rachunek czekowy Nr. 30400 Centralnej Księgowości Ministerstwa Skarbu do dyspozycji Ministerstwa WR. i OP. (Departament Szkolnictwa Ogólnokształcącego) na fundusz specjalny „Taksa administracyjna".

Unormowana niniejszem rozporządzeniem taksa administracyjna winna być przez uczniów wpłacana w dwóch równych ratach półrocznych z początkiem danego półrocza, jednak najpóźniej do końca 3-go miesiąca. Uczniowie, którzy uzyskali od tej taksy w jednem półroczu zwolnienie, korzystają ze zwolnienia i w następnem półroczu, o ile istnieją warunki, od których zależy zwolnienie. Zwolnienie obowiązuje na przeciąg roku szkolnego. Od uczniów, którzy przed ostatecznym terminem płatności taksy występują ze szkoły, można nie żądać opłacenia taksy.

Od taks, wymienionych w punktach 1—9, nie udziela się żadnych zwolnień.

Ze zwolnień od taksy administracyjnej mogą korzystać:

a) dzieci rodziców niezamożnych, oraz dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, pobierających ze Skarbu Państwa uposażenie służbowe, względnie wynagrodzenie, o ile nie jest wiadome, że posiadają znaczniejszy majątek. Płacą oni połowę taksy administracyjnej, która przypada do podziału stosunkowo między Ministerstwo W.R. i O.P. i Dyrekcję szkoły;

b) w wypadkach zupełnego ubóstwa w całości, przyczem w pierwszym rzędzie należy uwzględnić dzieci niezamożnych inwalidów wojennych.

Funkcjonarjusze państwowi i wojskowi zawodowi nie składają podań o zwolnienie od taksy. Dyrekcja może jednak zażądać od nich w razie wątpliwości przedstawienia zaświadczenia o stanie majątko-

wym, lub formalnego zaświadczenia, że interesowany jest funkcjonarjuszem państwowym.

Od taksy, przewidzianej w punkcie 10, nie mogą być zwolnieni słuchacze wyższych kursów nauczycielskich, Instytutu Pedagogiki Specjalnej i Instytutu Nauczycielskiego, korzystający z urlopu płatnego.

Zwolnień na przeciąg każdego roku szkolnego udziela Rada Pedagogiczna zakładu po wysłuchaniu wniosków opiekunów klasowych (wychowawców) zainteresowanych uczniów. Zwolnienia następują z końcem drugiego miesiąca po rozpoczęciu roku szkolnego na skutek podań, wniesionych do dyrekcji zakładu przez rodziców względnie opiekunów uczniów (na wyższych kursach nauczycielskich, na kursach nauczycielskich i t. p. przez zainteresowanych słuchaczy) w terminie najpóźniej miesięcznym po rozpoczęciu roku szkolnego. Dyrekcja może żądać uzupełnienia podania zaświadczeniem o stanie majątkowym.

Ponieważ w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli kształci się duży procent młodzieży niezamożnej, może zajść potrzeba zwolnienia od taksy administracyjnej w wielu zakładach znacznej liczby wychowanków. Rady Pedagogiczne winny jednak baczyć, aby zwolnieni zostali tylko uczniowie, zasługujący na to zarówno ze względu na swą wartość intelektualną i moralną, jak i na stan zamożności. Gdyby zaszła potrzeba zwolnienia ponad 30% ogólnej liczby młodzieży w zakładzie (do powyższej liczby nie wlicza się dzieci funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych), Dyrekcja winna się zwrócić do Kuratorjum o stosowne upoważnienie.

Poza tem Kuratorjum winno zarządzać zwolnienie od taksy dzieci w tych szkołach ćwiczeń, które jako szkoły powszechne są włączone do normalnej sieci szkolnej i do której dzieci są kierowane przez władze nadzorujące wykonanie przepisów o obowiązku szkolnym. W takich wypadkach dzieci, zwolnionych w szkole ćwiczeń, nie wlicza się do wyżej określonej liczby 30%.

Uczniowie, nie zwolnieni od taksy, obowiązani są płacić ją ratami półrocznemi bezzwłocznie po zakomunikowaniu im odnośnych decyzyj Rady Pedagogicznej, najpóźniej jednak do końca 3-go miesiąca danego półrocza.

W sprawach, związanych z pobieraniem (egzekwowaniem) taksy oraz umarzaniem w wyjątkowych wypadkach nieściągalnych taks, decyduje Kuratorjum.

Kontrolę nad należytem pobieraniem taks od uczniów, względnie rozdziałem i przekazywaniem taksy administracyjnej, wykonuje

w stosunku do wszystkich zakładów państwowych niezależnie od organów kontroli państwowej Kuratorjum.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia przestają obowiązywać wszystkie dotychczasowe rozporządzenia w przedmiocie taks egzaminacyjnych i opłat szkolnych w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli szkół powszechnych, a w szczególności pierwsza część rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 31 sierpnia 1928 r. Nr. I. 7055/28, zmieniona niniejszem rozporządzeniem.

Rachukowość i sprawozdawczość omawianych zakładów ureguluje Ministerstwo oddzielnemi przepisami rachunkowo-kasowemi.

Do czasu wydania ich należy w prowadzeniu rachunkowości stosować zasady, zawarte w drugiej części zarządzenia Ministerstwa z dnia 31/8 1928 r. Nr. I. 7055/28, ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum Nr. 10 z r. 1928.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

156.

Nr. III. 7608/31. Kraków, dnia 29 września 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych szkół, seminarjów i kursów zawodowych w Okręgu w sprawie opłat szkolnych.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 12 września 1931 r. Nr. III. T. 5944/31 ustanowiło z mocą obowiązującą od początku 1931/32 roku szkolnego, zatem od 1 września 1931 r., pobieranie w państwowych szkołach, seminarjach i na kursach zawodowych następujących opłat szkolnych:

I. Opłata za egzamin wstępny, którą uiszczają wszyscy kandydaci, przystępujący do tego egzaminu:

a) na kurs pierwszy w szkołach technicznych, średnich technicznych kolejowych, w szkołach i liceach handlowych, oraz w szkołach agrotechnicznych . . . . zł. 5.—

b) w szkołach rzemieślniczo-przemysłowych (męskich i żeńskich), w szkołach majsterskich, w szkołach rękodzielniczych i gospodarczych żeńskich, seminarjach zawodowych żeńskich i w szkołach niższych technicznych kolejowych „ 3.—

II. Opłata za badania psychotechniczne, którą uiszczają wszyscy kandydaci poddawani tym badaniom:

a) w szkołach wymienionych w p. I. ust. a) . . . . . zł. 2.—

b) w szkołach wymienionych w p. I. ust. b) . . . . . „ 1.—

III. **Opłata wstępna czyli wpisowe**, którą uiszczają wszyscy uczniowie nowoprzyjęci do szkoły lub na kurs, we wszystkich szkołach oraz na kursach z wyjątkiem kursów wędrownych i kursów korespondencyjnych . . . . zł. 10.—

IV. **Opłata za egzamin końcowy** we wszystkich szkołach . . . . zł. 10.—

V. **Opłata za świadectwa:**

a) za świadectwo ukończenia szkoły lub kursu . . . „ 5.—
(Świadectwa, wykazy postępów, roczne, półroczne względnie semestralne wydaje się bezpłatnie).

b) za duplikaty świadectw ukończenia szkoły lub kursu . „ 10.—

c) za duplikaty świadectw (wykazy postępów) rocznych, półrocznych względnie semestralnych . . . . . „ 12.—

VI. **Opłata za korzystanie z warsztatów, laboratorjów, pracowni, narzędzi mierniczych, maszyn do pisania i rachowania oraz za zużycie materjałów.**

A. **W szkołach:**

a) na wydziałach szkół technicznych: mechanicznych, elektrycznych, elektromechanicznych, mechaniczno-elektrotechnicznych, lotniczych, samochodowych, chemicznych, ceramicznych, młynarskich, piwowarskich, włókienniczych, górniczych, hutniczych, kolejowych (mechanicznych), przemysłowo-leśnych półrocznie . . . . zł. 60.—

b) na wydziałach szkół technicznych: budowlanych, drogowych, drogowo-budowlanych, drogowo-wodnych, mierniczych, meljoracyjnych, miernictwa kopalnianego, wiertniczych, eksploatacyjnych (kolejowych) półrocznie . . „ 40.—

c) w szkołach agrotechnicznych średnich półrocznie . . „ 60.—

d) w Szkole Ogrodnictwa w Poznaniu półrocznie . . . „ 75.—

e) w szkołach kolejowych niższych półrocznie . . . . „ 35.—

f) w szkołach rzemieślniczo-przemysłowych męskich półrocznie . . . . „ 35.—

g) w szkołach rękodzielniczych i gospodarczych żeńskich oraz w seminarjach zawodowych żeńskich półrocznie . „ 30.—

h) w szkołach i liceach handlowych półrocznie . . . „ 50.—

i) w szkołach mistrzów mechaników oraz na Kursie Majstrów i Podmajstrzych Młynarskich w Bydgoszczy półrocznie . . . . „ 35.—

j) w szkołach mistrzów budowlanych, drogowych i meljoracyjnych półrocznie . . . . „ 35.—

k) w szkołach rzemiosł budowlanych, koszykarskich i szewskich rocznie . . . . „ 5.—

Opłaty wymienione w powyższym punkcie obowiązują wszystkich bez wyjątku uczniów, niezależnie od tego, czy uczeń korzysta w danym semestrze, lub na kursie z warsztatów, laboratorjów, pracowni i t. p. urządzeń szkolnych.

B. Na kursach:

a) na kursach radjotechnicznych, na kursach Ogrodnictwa w Poznaniu i w Wilnie rocznie płatne zgóry . zł. 80.—

b) na kursach rocznych dla elektromonterów i dla pracowników przemysłu metalowego, za cały kurs płatne zgóry w dwóch równych ratach . . . . „ 60.—

c) na kursach półrocznych dla elektromonterów, dla maszynistów i palaczy, za cały kurs płatne zgóry . . „ 30.—

d) na kursach kilimkarstwa miesięcznie płatne zgóry . „ 5.—

e) na kursach rysunków zawodowych dla rzemieślników przemysłu metalowego, budowlanego i drzewnego miesięcznie płatne zgóry . . . . „ 3.—

f) na kursach rysunku odręcznego miesięcznie płatne zgóry . . . . „ 3.—

g) na kursach snycerstwa i rzeźbiarstwa dla rzemieślników przemysłu drzewnego, kamieniarskiego i sztukatorskiego miesięcznie płatne zgóry . . . . „ 3.—

h) na kursach rękodzielniczych, gospodarczych i handlowych zorganizowanych przy średnich szkołach zawodowych żeńskich i seminarjach zawodowych żeńskich miesięcznie płatne zgóry . . . . „ 5.—

i) na kursach rękodzielniczych i gospodarczych zorganizowanych przy niższych szkołach zawodowych żeńskich miesięcznie płatne zgóry . . . . „ 3.—

j) na kursach trykotarstwa maszynowego i haftu maszynowego oraz na kursach gorzelniczych za cały kurs płatne zgóry . . . . „ 20.—

k) na kursach wieczornych kroju i szycia, zorganizowanych przy państwowych szkołach i seminarjach zawodowych żeńskich, miesięcznie, oraz na kursach korespondencyjnych półrocznie od przedmiotu, płatne zgóry . . „ 5.—

l) na kursach wędrownych, prowadzonych przez państwowe szkoły zawodowe żeńskie, miesięcznie, płatne zgóry . „ 3.—

Całkowite opłaty, wymienione w punkcie I i II, wzięte łącznie, przeznacza się do ogólnego podziału między egzaminujących nauczy-

cieli narówni z prowadzącymi badania psychotechniczne; wszystkie opłaty, wymienione w punktach: III, IV, Va i VI, powinny być wpłacane przez dyrekcje szkół za pośrednictwem Pocztowej Kasy Oszczędności na rachunek czekowy Nr. 30400 Centralnej Księgowości Ministerstwa Skarbu na fundusz specjalny „taksa administracyjna" do dyspozycji Ministerstwa W.R. i O.P.

Taksy, wymienione pod V-b i c, stanowią dochód państwowy i winny być wpłacane przez zainteresowanych przy pomocy znaczków stemplowych, które dyrekcja szkoły nakleja na wydanym duplikacie.

VII. Opłaty na fundusz doraźnych pomocy naukowych, bibljotek uczniowskich, urządzeń higjenicznych i gier ruchowych, półrocznie, semestralnie:

a) w szkołach agrotechnicznych średnich i Ogrodnictwa w Poznaniu oraz w szkołach i na wydziałach chemicznych, ceramicznych i piwowarskich . . . . . . zł. 35.—
z której to sumy przeznacza się: na potrzeby pracowni szkolnych zł 18; na bibljotekę uczniowską (książki i prenumerata pism, zwłaszcza zawodowych) zł 5; na gry ruchowe i przyrządy gimnastyczne zł 2; na apteczkę szkolną, pomoc dentystyczną i urządzenia natryskowe zł 2; na doraźne pomoce naukowe i wycieczki szkolne zł 8;

b) w szkołach technicznych wyliczonych w p. VI A ust. a) i b), oprócz szkół chemicznych, ceramicznych i piwowarskich . . . . „ 25.—
z czego na bibljotekę uczniowską (książki i prenumerata pism, zwłaszcza zawodowych) przeznacza się zł 6; na gry ruchowe i przyrządy gimnastyczne zł 2; na apteczkę szkolną, pomoc dentystyczną i urządzenia natryskowe zł 2; na doraźne pomoce naukowe i wycieczki szkolne zł 15;

c) w szkołach i na kursach wyliczonych w p. VI A ust. e, f, g, h, i, j, k, ... „ 15.—
z czego przeznacza się: na bibljotekę uczniowską (książki i prenumerata pism, zwłaszcza zawodowych) zł 4; na gry ruchowe i przyrządy gimnastyczne zł 2; na apteczkę szkolną, pomoc dentystyczną i urządzenia natryskowe zł 2; na doraźne pomoce naukowe i wycieczki szkolne zł 7;

d) na kursach radjotechnicznych, na Kursach Ogrodnictwa w Poznaniu i Wilnie . . . . „ 25.—
które przeznacza się na bibljoteki kursów, renowację sprzętu naukowego i uzupełnienie pomocy naukowych;

e) na kursach kilimkarstwa, oraz na kursach trykotarstwa i haftu maszynowego, co miesiąc, płatne zgóry, . . . zł 7.— które przeznacza się na zakup materjałów do pracy.

Uwaga: Z funduszu gier ruchowych i przyrządów gimnastycznych 25 gr przeznaczone jest stosownie do okólnika z dnia 19. V. 26 r. Nr. O. Prez. 3460/26. (Dz. U. Min. W.R. i O.P. Nr. 9 poz. 105) na budowę domów wycieczkowych.

W wypadkach szczególnych, za każdorazowem zezwoleniem Kuratorjum, opłaty, przewidziane w p. VII, mogą być podzielone w inny sposób i zużyte na cele szersze, związane z podniesieniem nauczania, jak np. zakup przyrządów, instrumentów lub tablic do wykładów. Inwestycje większe jak np. zakup maszyn, koszty wystaw szkolnych i wycieczek naukowych, wydawanie podręczników przez Biuro Zawodowych Pomocy Naukowych i t. p. mogą być dokonane z tego funduszu jedynie za zezwoleniem Ministerstwa.

Sposób pobierania, przechowywania i księgowania sum, otrzymanych z tytułu powyższych opłat, normują do chwili wydania innych zarządzeń przepisy dla Dyrekcyj, jako specjalnych poborców.

Z końcem roku szkolnego, najpóźniej do dnia 15 sierpnia, Dyrekcje powinny złożyć Kuratorjum szczegółowe sprawozdania z użycia sum, jakie wpłynęły od uczniów z tytułu opłat przewidzianych w p. VII.

VIII. Opłaty za druki.

Oprócz wyżej wymienionych opłat, uczniowie powinni opłacać wszelkiego rodzaju zaświadczenia i druki, jak np. dla celów wojskowych, dla uzyskania ulg na kolejach itp. po 20 gr za każdy druk lub zaświadczenie. Kwoty, uzyskane z powyższego tytułu, powinny być wpłacane przez Dyrekcje do Kas Skarbowych na odnośny § i poz. preliminarza przychodowego Ministerstwa W.R. i O.P.

Opłaty, wymienione w punktach I, II i IV, winny być uiszczone przed przystąpieniem ucznia do egzaminu; opłata, wymieniona w punkcie III, powinna być uiszczona po przyjęciu ucznia do szkoły, nie później jak w ciągu trzech tygodni od daty rozpoczęcia roku szkolnego.

Opłaty, wymienione w punktach: VI-A i VII, powinny być uiszczane w I półroczu, najpóźniej do dnia 30 listopada, a w II półroczu najpóźniej do dnia 30 kwietnia (w szkołach rzemiosł budowlanych do 30 czerwca), pod rygorem bezwarunkowego niedopuszczenia ucznia do zajęć szkolnych.

Opłaty wpłacane przez uczniów nie podlegają zwrotowi.

Ze zwolnienia częściowego lub całkowitego od opłat, wymienionych w punktach IV i VI-A, mogą korzystać dzieci niezamożnych rodziców, o ile wykazują postępy w naukach dostateczne, a sprawowa-

nie dobre, przyczem w pierwszym rzędzie należy uwzględnić dzieci niezamożnych inwalidów wojennych. Dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, pobierających ze Skarbu Państwa uposażenie służbowe, względnie wynagrodzenie, są wolne od opłat, wymienionych w punktach III, IV i VI-A, o ile wykazują postępy w naukach dostateczne, a sprawowanie dobre, z zastrzeżeniem, że rodzice ich nie posiadają znaczniejszego majątku.

Funkcjonarjusze państwowi i wojskowi zawodowi nie składają podań o zwolnienie od wymienionych opłat. Dyrekcja może jednak zażądać od nich w razie wątpliwości przedstawienia zaświadczenia o stanie majątkowym, lub formalnego zaświadczenia, że interesowany jest funkcjonarjuszem państwowym.

Zwolnień na przeciąg każdego roku szkolnego udziela rada pedagogiczna. Zwolnienia następują z końcem drugiego miesiąca po rozpoczęciu roku szkolnego na skutek podań, wniesionych do dyrekcji zakładu przez rodziców względnie opiekunów w terminie najpóźniej miesięcznym po rozpoczęciu roku szkolnego. Dyrekcja może zażądać uzupełnienia podania zaświadczeniem o stanie majątkowym. Uczniowie nie zwolnieni od powyższych opłat obowiązani są wpłacić je ratami półrocznemi bezzwłocznie po zakomunikowaniu im odnośnych decyzyj rady pedagogicznej, najpóźniej jednak do końca 3-go miesiąca danego półrocza.

Nowowstępujący uczniowie w I półroczu szkolnem od żadnych opłat nie mogą być zwolnieni; nie dotyczy to dzieci funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Ogólna liczba uczniów niezamożnych, zwolnionych z opłat szkolnych przez Radę Pedagogiczną, nie może przekraczać 20% całkowitej liczby uczniów w szkole (do powyższej liczby nie wlicza się dzieci funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych). Rada Pedagogiczna może jednak, w wyjątkowych wypadkach, zakwalifikować większą liczbę uczniów do zwolnienia; w tym wypadku dyrekcja szkoły występuje, na podstawie uchwały Rady Pedagogicznej, z odpowiednim wnioskiem do Kuratorjum Okręgu Szkolnego o stosowne upoważnienie. Wnioski o zwolnienie uczniów ponad 20% normę winny być złożone przez dyrekcje szkół właściwej władzy w I półroczu najpóźniej do dnia 10-go października, a w II półroczu najpóźniej do dnia 10 marca (w szkołach rzemiosł budowlanych do dnia 30 kwietnia).

Dyrekcje szkół składają Kuratorjum Okręgu Szkolnego cyfrowe sprawozdania z ilości uczniów, podlegających opłatom oraz zwolnionych od opłat z podaniem podstawy zwolnienia (według załączonego schematu), w I półroczu przed dniem 1 grudnia, a w II półro-

Państw. ....
w ....

Załącznik do zarządzenia z dnia 29 września 1931 r. Nr. III. 6708/31.

I półrocze r. szk. 193 /3

Wydział	Klasa lub kurs	Liczba uczniów				Liczba zwolnionych				Liczba uczniów wnoszących opłaty szkolne	Pobrano									Uwagi *)
		nowowstępujących	dawnych	kończących	Razem	dzieci funkc. państw. i zawod. wojsk.	niezamożnych w granicach 20%	niezamożnych ponad normę 20%	Razem		Liczba uczniów od których pobrano wpisowe po 10 zł.	Liczba uczniów, od których pobrano za warsztaty, laboratorja itd. po złotych:								
												75	60	50	40	35	30	20	5	

.............................., dnia .... 193..... r.

Dyrektor Szkoły

*) podać w uwagach datę i numer pisma władzy wyższej, mocą którego zwolniono ponad 20% normę pewną ilość uczniów niezamożnych.

czu przed dniem 1 kwietnia (w szkołach rzemiosł budowlanych przed dniem 1 czerwca).

Od opłat, przewidzianych w p. III (za wyjątkiem dzieci funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych) i VII, zwolnień zasadniczo nie udziela się. Jednak w wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie zwolnień od tych opłat, jak również zwolnień od opłat nowowstępujących uczniów w I-em półroczu szkolnem, w drodze wyjątku, będzie udzielało Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

Od opłat, przewidzianych w pp. I, II, V, VI-B i VIII, nikt zwolniony być nie może.

Wszelkie dotychczasowe przepisy w powyższej sprawie tracą moc obowiązującą.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

157.

Nr. III. 6085/31. Kraków, dnia 9 września 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych szkół zawodowych w Okręgu w sprawie gier i zabaw ruchowych.

Rozporządzeniem z dnia 11. VI. 1928 r. Nr. III. A-4809/28 Ministerstwo WR. i OP. zgodziło się, aby wynagrodzenie za gry i zabawy w szkołach zawodowych normowane było stosownie do postanowień okólnika z 19. VI. 1926 r. L. II. 6174/26 (Dz. Urz. M. WR. i OP. Nr. 12, poz. 148).

W związku ze zniesieniem tego okólnika odnośnie do szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich (vide Dz. Urz. Min. Nr. 1/31, poz. 11) Ministerstwo WR. i OP. wyjaśniło, że w stosunku do szkół zawodowych obowiązuje nadal okólnik Ministerstwa z 19. VI. 1926 r. L. II. 6174/26.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

158.
RUCH SŁUŻBOWY.
Seminarja nauczycielskie.

Mianowana nauczycielką p. Irena Wcisłówna w państwowem seminarjum nauczycielskiem żeńskiem w Sosnowcu.

Szkolnictwo zawodowe.

Ministerstwo WR. i OP. zamianowało rozporządzeniem z dnia 5 września 1931 r. Nr. B. P. 6921/31 p. Wiesława Zarzyckiego, profesora Państwowej Szkoły Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego w Krakowie, w drodze konkursu na stanowisko dyrektora tejże szkoły.

Szkolnictwo powszechne.

Przeniesieni na posady równorzędne na własną prośbę, z urzędu i dyscyplinarnie pp.: Jan Adamczyk z Buczkowa, pow. bocheńskiego, do Rajbrotu, pow. bocheńskiego; Bolesław Arciszewski z Kunic, pow. opoczyńskiego, do Korytkowa, pow. opoczyńskiego; Marja Bajorkówna ze Szczytnik, pow. miechowskiego, do Makowa Podhalańskiego; Mikołaj Bałaban ze Staropola, pow. częstochowskiego, do Wiercicy, pow. częstochowskiego; Marta Bałabanowa z Wiercicy, pow. częstochowskiego, do Staropola, pow. częstochowskiego; Władysława Bałdysówna z Sędziszowa, pow. jędrzejowskiego, do Gniewięcina, pow. jędrzejowskiego; Nimfa Bandurska z Dobieszowic, pow. będzińskiego, do Czeladzi, pow. będzińskiego; Jan Baran ze Strzyżowic, pow. będzińskiego, do Strzemieszyc Wielkich, pow. będzińskiego; Marja Baranowa ze Strzyżowic, pow. będzińskiego, do Strzemieszyc Wielkich, pow. będzińskiego; Władysława Baranowa z Kluczewska, pow. włoszczowskiego, do Irządzy, pow. włoszczowskiego; Stefanja Baranówna z Rembieszyc, pow. jędrzejowskiego, do Ludyni, pow. jędrzejowskiego; Piotr Bartosz z Kluczewska, pow. włoszczowskiego, do Lachowa, pow. włoszczowskiego; Bron. Batkówna z Lipnicy, pow. jędrzejowskiego, do Mierzwin, pow. jędrzejowskiego; Marja Bayerlein z Truskolasów, pow. częstochowskiego, do Błeszna, pow. częstochowskiego; Jadwiga Biedrońska z Cikowic, pow. bocheńskiego, do Buczkowa, pow. bocheńskiego; Stanisław Bieńkowski z Niwki, pow. zawierciańskiego, do Zawiercia; Zofja Błędowska z Żukowa, pow. radomskiego, do Woli Bierwieckiej, pow. radomskiego; Janina Bombolewska z Libiozy, pow. częstochowskiego, do Blachowni, pow. częstochowskiego; Stanisława Borowska z Huciska, pow. kieleckiego, do Strawczyna, pow. kieleckiego; Stefanja Bohaczewska ze Skrzydlnej, pow. limanowskiego, do Stróży, pow. limanowskiego; Stefanja Boniowska z Kłodawic,

pow. kolskiego, do Rąbkowic, pow. będzińskiego; Irena Borzęcka ze Skrobaczowa, pow. stopnickiego, do Samsonowa, pow. kieleckiego; Olga Bożykówna z Zemborzyna, pow. iłżeckiego, do Jadownik, pow. iłżeckiego; Paulina Budzyńska z Kramołowa, pow. zawierciańskiego, do Skarżyska, pow. zawierciańskiego; Stanisława Burdowa z Bieździedzy, pow. jasielskiego, do Lisowa, pow. jasielskiego; Kamila Busiówna z Rudzy, pow. iłżeckiego, do Wołowic, pow. krakowskiego; Wiktorja Burdzianka z Włochów, pow. opatowskiego, do Bałtowa, pow. iłżeckiego; Wiktorja Cebulowa z Olechowa, pow. iłżeckiego, do Lipowego Pola, pow. iłżeckiego; Aurelja Cielenkiewiczówna ze Złotnik, pow. mieleckiego, do Górek, pow. mieleckiego; Joanna Czerniawska z Męciny Małej, pow. gorlickiego, do Glinika Marjampolskiego, pow. gorlickiego; Marta Chmielnicka z Gliny, pow. iłżeckiego, do Pętkowic, pow. iłżeckiego; Zofja Chwalibożanka z Rytra, pow. nowosądeckiego, do Trzetrzewiny, pow. nowosądeckiego; Janina Chwierutowa z Chrzanowa do Czernichowa, pow. żywieckiego; Zofja Danikiewiczówna z Kobyla, pow. bocheńskiego, do Rozdziela, pow. bocheńskiego; Stefan Daławurak z Dzierążni, pow. pińczowskiego, do Sokolina, pow. pińczowskiego; Zofja Dłubakowa z Wiślicy, pow. pińczowskiego, do Złotej, pow. pińczowskiego; Dionizy Dobosz z Lubczy, pow. jędrzejowskiego, do Rycerki Górnej, pow. żywieckiego; Jan Döllinger z Jaworzna, pow. chrzanowskiego, do Bolęcina, pow. chrzanowskiego; Marja Droździkowska z Jaślan, pow. mieleckiego, do Książnic, pow. mieleckiego; Pelagja Dylążanka z Rzędowic, pow. miechowskiego, do Grębocina, pow. miechowskiego; Zofja Durbasówna z Mstowa, pow. limanowskiego, do Mszany Dolnej, pow. limanowskiego; Halina Falkowska ze szkoły Nr. 19 do szkoły Nr. 22 w Częstochowie; Marja Fallówna z Szyku, pow. limanowskiego, do Strzyrzyca, pow. limanowskiego; Jadwiga Ferensówna z Grąd, pow. dąbrowskiego, do Zabrnia, pow. dąbrowskiego; Wanda Filasowa z Jaworzna Starej Huty, pow. chrzanowskiego, do Karniowic, pow. chrzanowskiego; Aniela Filipowiczowa z Kupienina, pow. dąbrowskiego, do Żabna, pow. dąbrowskiego; Helena Fiszowa z Nowego Sącza do Tabaszowej, pow. nowosądeckiego; Anna Figwerówna z Woli Żelichowskiej, pow. dąbrowskiego, do Laskówki Chorązkiej, pow. dąbrowskiego; Helena Flisówna z Surowej, pow. mieleckiego, do Rzędzianowic, pow. mieleckiego; Wojciech Florczak z Chomentowa, pow. jędrzejowskiego, do Niegosławic, pow. jędrzejowskiego; Jadwiga Florczakowa z Chomentowa, pow. jędrzejowskiego, do Niegosławic, pow. jędrzejowskiego.

159.

KONKURSY

z terminem czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego Nru Dziennika Urzędowego.

Kuratorjum ogłasza konkurs na stanowisko kierownika publicznej szkoły powszechnej specjalnej przeznaczonej dla dzieci upośledzonych umysłowo w Krakowie.

O stanowisko to ubiegać się mogą nauczyciele posiadający kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych specjalnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 czerwca 1929 r. w sprawie kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach powszechnych specjalnych, ogłoszonem w Dzienniku Ustaw Rz. P. z r. 1929 Nr. 49 poz. 405.

Wysokość poborów określa ustawa o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych z dnia 9. X. 1923 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 116 poz. 924), zmieniona ustawą z dnia 22. XII. 1925 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 129, poz. 918) i ustawą z dnia 1. III. 1927 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 27, poz. 207).

Podania należycie udokumentowane, skierowane do Kuratorjum, winni kandydaci wnosić w drodze służbowej.

Rada Szkolna Powiatowa w Myślenicach ogłasza konkurs w celu stałego obsadzenia kierowniczych stanowisk w następujących szkołach:

1. 5-klas. publicz. szkole powsz. w Stróży, (dwupokojowe mieszkanie i ćwierćmorgowy ogród).
2. 3-klas. publicz. szkole powsz. w Jasienicy, (brak mieszkania).
3. 3-klas. publicz. szkole powsz. w Krzywaczce, (mieszkanie: pokój z kuchnią).
4. 2-klas. publicz. szkole powsz. w Bęczarce, (budynek własny, mieszkanie: pokój z kuchnią i pół morga pola).
5. 2-klas. publicz. szkole powsz. w Brzączowicach, (budynek własny, mieszkania brak, jeden mórg pola).
6. 2-klas. publicz. szkole powsz. w Brzezowej, (budynek szkolny własny, dwupokojowe mieszkanie i mórg ogrodu).
7. 2-klas. publicz. szkole powsz. w Kędzierzynce, (dwupokojowe mieszkanie i pół morga pola).
8. 2-klas. publicz. szkole powsz. w Polance, (dwupokojowe mieszkanie i ćwierćmorgowy ogród).

9. 2-klas. publicz. szkole powsz. w Zegartowicach, (mieszkanie: pokój z kuchnią i mały ogród warzywny).

Na stanowisko ad 1 kandydaci z Wyższym Kursem Nauczycielskim będą mieli pierwszeństwo.

Na wszystkie stanowiska kandydaci muszą mieć warunki ustawą wymagane, a ci z kandydatów, którzy przedstawią dowody umiejętności prowadzenia oświaty pozaszkolnej, będą mieli pierwszeństwo.

Podania wnosić należy drogą służbową do Rady Szkolnej Powiatowej w Myślenicach.

———————

Rada Szkolna Powiatowa w Olkuszu ogłasza konkurs na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych:

2-kl. publ. szkoły powsz. w Wielkiej Wsi,

2-kl. publ. szkoły powsz. w Będkowicach,

3-kl. publ. szkoły powsz. w Gołaczewach (jest mieszkanie służbowe dla kier. i 1 ha ziemi),

2-kl. publ. szkoły powsz. w Kidowie,

2-kl. publ. szkoły powsz. w Pradłach,

2-kl. publ. szkoły powsz. w Rodakach (jest mieskanie służbowe dla kierownika),

2-kl. publ. szkoły powsz. w Wierbce,

3-kl. publ. szkoły powsz. w Sławniowie (jest mieszkanie służbowe dla kierownika),

4-kl. publ. szkoły powsz. w Sułoszowie dział III,

4-kl. publ. szkoły powsz. Nr. 3 w Wolbromiu,

7-kl. publ. szkoły powsz. w Żarnowcu (jest mieszkanie służbowe dla kierownika, ogród i 2 ha ziemi),

oraz ponowny konkurs na stanowisko kierownika szkoły:

3-kl. publ. szkoły powsz. w Białym Kościele.

Od kandydatów, ubiegających się o posadę kierownika szkoły w Żarnowcu, jest wymagany W. K. N.

Należycie udokumentowane podania należy wnosić w drodze służbowej na ręce Inspektora szkolnego w Olkuszu.

———————

Rada Szkolna Powiatowa w Sandomierzu ogłasza konkurs celem stałego obsadzenia posady kierownika w 7-klasowej publicznej szkole powszechnej w Chobrzanach gm. Klimontów.

Kandydaci winni wykazać się przynajmniej 6-letnią służbą w charakterze nauczycieli stałych i Wyższym Kursem Nauczycielskim.

Budynek szkolny własny nowowzniesiony, dla kierownika mieszkanie służbowe.

Udokumentowane podania należy wnosić w drodze służbowej do Inspektoratu Szkolnego w Sandomierzu.

Kuratorjum odwołuje w drodze nadzoru ze względów formalnych następujące konkursy na stanowiska kierownicze, ogłoszone w Nr. 7 Dziennika Urzędowego Kuratorjum:

1. Konkurs na stanowisko kierownika 2-kl. publ. szkoły powszechnej w Górkach, powiecie mieleckim;

2. Konkurs na stanowiska kierownicze w 7-kl. publ. szkole powszechnej żeńskiej im. Urszuli Kochanowskiej w Kozienicach i w 7-kl. publ. szkole powszechnej męskiej im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu, w pow. kozienickim;

3. Konkurs na stanowisko stałego kierownika 7-kl. publ. szkoły powszechnej w Szczurowej, pow. brzeskim.

160.

KOMUNIKATY.

Statystyka zakładów kształcenia nauczycieli w roku szkolnym 1930/31.

Państwowych seminarjów nauczycielskich	19
w tem męskich 12, żeńskich 7.	
Państwowych seminarjów ochroniarskich wraz z wzorowemi ochronami	2
Państwowe pedagogjum	1
Państwowy Wyższy Kurs Nauczycielski	1
Prywatnych seminarjów nauczycielskich koedukacyjnych	2
Prywatnych seminarjów nauczycielskich żeńskich	24
Prywatny roczny kurs nauczycielski	1
Razem	50

Z prywatnych seminarjów nauczycielskich i kursów:
pełne prawa: 14
niepełne prawa: 12
bez praw: 1

nadto: szkół świczeń przy państwowych seminarjach nauczycielskich	15
szkół ćwiczeń przy prywatnych seminarjach nauczycielskich	8

Lokale specjalne.

Własne sale gimnastyczne posiadało:	
seminarjów państwowych	16
seminarjów prywatnych	17
Własne pracownie przyrodnicze posiadało:	
seminarjów państwowych	15
seminarjów prywatnych	15

Własne pracownie fizyko-chemiczne posiadało:

seminarjów państwowych	16
seminarjów prywatnych	14

Własne pracownie robót ręcznych posiadało:

seminarjów państwowych	20
seminarjów prywatnych	17

Księgozbiory.

Państwowe zakłady kształcenia nauczycieli posiadały 1/XII. 1930 r.
dzieł 64.863
tomów 76.897

Prywatne zakłady kształcenia nauczycieli posiadały 1/XII. 1930 r.
dzieł 42.728
tomów 46.464

Razem dzieł 107.591
tomów 123.361

Nauczycielstwo.

We wszystkich zakładach kształcenia nauczycieli pracowało łącznie 709 osób

w tem dyrektorów państwowych zakładów	22
etatowych nauczycieli	218
kontraktowych nauczycieli w pełnej ilości godzin	20
kontraktowych nauczycieli w niepełnej ilości godzin	27
dyrektorów prywatnych zakładów nauczycielskich	27
własnych nauczycieli	225
dochodzących nauczycieli	170

Młodzież.

Do wszystkich państwowych i prywatnych seminarjów nauczycielskich uczęszczało 1 grudnia 1930 r. 8716 osób a mianowicie: na kursy wstępne państwowych szkół 78 chłopców i 18 dziewcząt

na kursy wstępne prywatnych szkół 10 dziewcząt

na kursy pierwsze	państwowych	szkół	492	chłopców	i	319	dziewcząt
na kursy pierwsze	prywatnych	szkół	30	chłopców	i	1031	dziewcząt
na kursy drugie	państwowych	szkół	445	chłopców	i	311	dziewcząt
na kursy drugie	prywatnych	szkół	22	chłopców	i	974	dziewcząt
na kursy trzecie	państwowych	szkół	386	chłopców	i	298	dziewcząt
na kursy trzecie	prywatnych	szkół	27	chłopców	i	1108	dziewcząt
na kursy czwarte	państwowych	szkół	357	chłopców	i	297	dziewcząt
na kursy czwarte	prywatnych	szkół	26	chłopców	i	989	dziewcząt
na kursy piąte	państwowych	szkół	331	chłopców	i	215	dziewcząt
na kursy piąte	prywatnych	szkół	29	chłopców	i	923	dziewcząt
		Razem	2223	„	i	6493	„

Na roczny prywatny kurs w Radomiu uczęszczało 19 osób.

Do szkół ćwiczeń przy państwowych i prywatnych seminarjach i kursach nauczycielskich uczęszczało ogółem 2644 dzieci.

do pierwszych	oddziałów	uczęszczało	w szkołach	państwowych	471	dzieci
„	„	„	„	prywatnych	188	„
do drugich	„	„	„	państwowych	472	„
„	„	„	„	prywatnych	213	„
do trzecich	„	„	„	państwowych	435	„
„	„	„	„	prywatnych	202	„
do czwartych	„	„	„	państwowych	354	„
„	„	„	„	prywatnych	142	„
do piątych	„	„	„	państwowych	54	„
„	„	„	„	prywatnych	18	„
do szóstych	„	„	„	państwowych	21	„
„	„	„	„	prywatnych	37	„
do siódmych	„	„	„	prywatnych	37	„

Do państwowych seminarjów ochroniarskich uczęszczało łącznie 133 uczenic (na I. r. 70, na II. 63).

Państwowe Pedagogjum w Krakowie liczyło 234 uczniów (uczenic) (na I. rok 126, na II r. 108).

Państwowy Wyższy Kurs Nauczycielski w Krakowie liczył 74 osób.

Egzamin dojrzałości w r. szkolnym 1929/30.

Dopuszczono do egzaminu dojrzałości ogółem 1785 osób;
ogółem 1654 osób złożyło egzamin dojrzałości, a mianowicie:
absolwentów szkół państw. 401 — 378,
absolwentów szkół pryw. 13 — 7,
absolwentek szkół państw. 307 — 297,
absolwentek szkół pryw. 948 — 907,
eksternistów 38 — 11,
eksternistek 78 — 54.

Rok szkolny 1930/31.

Dopuszczono ogółem do egzaminu dojrzałości 1678 osób.
Złożyło egzamin dojrzałości 1515 osób, a mianowicie:
absolwentów szkół państwowych 355 — 336
absolwentów szkół prywatnych 27 — 24
absolwentek szkół państwowych 286 — 276
absolwentek szkół prywatnych 880 — 792
eksternistów 48 — 24
eksternistek 82 — 59.

Dnia 18 sierpnia 1931 r. włamano się do lokalu Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy w Chrzanowie i skradziono urzędową pieczęć (okrągłą) gumową o średnicy $3^1/_2$ cm. z napisem „Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy i Opieki nad Wychodźcami w Chrzanowie".

Wskutek pisma p. Wojewody Krakowskiego z dnia 29 sierpnia 1931 r. L. OB. I. 1196/Ca/2/31 zawiadamia się o powyższem wszystkie urzędy i szkoły podległe Kuratorjum.

Zawiadamia się, że poradnia internistyczna dla młodzieży szkolnej, znajdująca się przy Klinice medycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, jest otwarta od dnia 15 września w poniedziałki, środy i piątki o godz. 4.30 popoł.

S p r a w o z d a n i e z c z y n n o ś c i S z k o l n e j K o m i s j i W y c i e c z k o w e j, utworzonej przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego, za czas od 10 maja do 15 lipca 1931 r.

Podobnie jak lat ubiegłych Szkolna Komisja Wycieczkowa miała i w roku bieżącym za zadanie zaopiekować się młodzieżą szkolną zjeżdżającą do Krakowa celem zwiedzenia zabytków. Opieka ta streszczała się w dostarczaniu noclegów, udzielaniu praktycznych wskazówek i dostarczaniu fachowych przewodników po Krakowie.

W czasie tym przyjęto 40 w y c i e c z e k, które reprezentowały 10 województw: Kieleckie, Krakowskie, Lwowskie, Lubelskie, Łódzkie, Poznańskie, Pomorskie, Śląskie, Warszawskie i Wołyńskie a 17 powiatów: Biała, Będzin, Częstochowa, Chrzanów, Grodno, Katowice, Kielce, Limanowa, Lwów, Lublin, Łódź, Poznań, Płock, Puławy, Równe (Wołyń), Wadowice i Warszawa. Wycieczki powyższe obejmowały 920 osób, z tego 537 dz., 382 chł. Ze szkół powszechnych przyjęto 642 osób, z średnich 278 osób.

Wycieczkom towarzyszyło 32 nauczycieli, 18 nauczycielek, 9 profesorów i 3 księży.

Skład Komisji tworzyły 3 osoby, t. j. p. Franciszek Tęczyński, kier. Komisji, który miał za zadanie czuwać nad całością prac, kontrolować zachowanie się wycieczek w budynkach szkolnych, zajmować się administracją i oprowadzać, zaś 2 panów (kandydaci naucz.) mieli za zadanie wyłącznie oprowadzać wycieczki.

Na podstawie poczynionych spostrzeżeń należy stwierdzić, że niektóre wycieczki przyjeżdżają bez p r z y g o t o w a n e g o z g ó r y p r o g r a m u, wskutek tego sprawę pomieszczeń noclegów o g r o m n i e u t r u d n i a j ą (wczesny lub późny przyjazd lub odjazd). Również w kilku wypadkach zauważono b r a k n a l e ż y t e g o o d ż y w i e n i a d z i e c i p o d c z a s w y c i e c z k i (2 — 3 dni bez gorącej strawy). Ogół wycieczek był jednak należycie zorganizowany. Niska cena tak noclegu jak i przewodnika (1 zł za godzinę), czystość lokalu noclegowego dawały wycieczkom zadowolenie, co pisemnie stwierdzały.

———————

Zarząd Legji Inwalidów Wojsk Polskich im. Gen. Józefa Sowińskiego, Oddział w Krakowie, nie znając adresów poszczególnych szkół, pismem z dnia 14. IX. 1931 r. L. 908/31, zwrócił się do Kuratorjum z prośbą o wyrażenie podziękowania Delegacjom młodzieży szkolnej szkół krakowskich, które wzięły udział w Nabożeństwie, urządzonem ku czci jego Patrona Gen. J. Sowińskiego w dniu 13 września b. r.

———————

Kuratorjum zwraca uwagę, że z dniem 1-go listopada b. r. zacznie wychodzić nakładem firmy „M. Arct“ w Warszawie w zeszytach miesięcznych zbiorowy podręcznik p. t. „H i g j e n a S z k o l n a“. — Dzieło to jest przeznaczone dla k i e r o w n i k ó w s z k ó ł, n a u c z y c i e l i i l e k a r z y s z k o l n y c h. Pierwsze wydanie zostało polecone do bibljotek i czytelni szkolnych przez Ministerstwo i nagrodzone na konkursie im. Piramowicza przez Warszawskie Towarzystwo Lekarskie. Wydanie drugie będzie znacznie rozszerzone i bogato ilustrowane. Redaktorem dzieła jest naczelny wizytator higjeny szkolnej w Ministerstwie Dr. Stanisław Kopczyński, a współpracownikami — znani specjaliści od poszczególnych dziedzin tej ważnej gałęzi wiedzy. Dogodne warunki przedpłaty ułatwią szkołom nabywanie tego dzieła.

———————

Nakładem Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego wyszła z druku książka p. t. „Z z a g a d n i e ń w y c h o w a w c z y c h“, na którą złożyły się referaty, wygłoszone na konferencjach dyrektorów szkół Okręgu Szkolnego Łódzkiego w roku szkolnym 1930/31.

W referatach zostały poruszone ważne i aktualne zagadnienia wychowawcze z życia i pracy szkolnej, obchodzące każdego wychowawcę i nauczyciela.

Ażeby umożliwić pp. Wychowawcom (czyniom) i Nauczycielom (lkom) zapoznanie się z treścią tej książki, ustalono cenę możliwie najniższą, a mianowicie 6 zł za egzemplarz.

Zamówienia na książki przyjmuje Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego (Administracja Dziennika Urzędowego) w Łodzi, ul. Piotrkowska Nr. 104.

Należność należy wpłacać do P. K. O. na konto Rady Szkolnej Okręgowej Łódzkiej Nr. 65312.

Zawiadamia się, że staraniem Szkoły Gazowej w Warszawie — Marymont wyszedł z druku podręcznik, opracowany przez kpt. Marynowskiego Zdzisława, p. t. „Wskazówki do wyszkolenia przeciwgazowego", obejmujący 68 stronic.

Podręcznik ten omawia dokładnie zakres wyszkolenia przeciwgazowego, przeto jest potrzebny każdemu instruktorowi. Cena 1 egzemplarza wynosi 2 zł 80 gr, nie wliczając w to kosztów przesyłki w kwocie 1 zł 50 gr.

161.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Ocenianie wiadomości uczniów.

(Klasyfikacja)

Nawiązując do wypowiedzianych przez p. Dr. Chrzanowską bezapelacyjnie trafnych i słusznych uwag (Dz. Urz. K. O. S. Krak. Nr. 7 z 1931 r.) na temat przeprowadzenia koniecznej selekcji uczniów w gimnazjach, pragnąłbym dodać słów kilka o najważniejszym ze sposobów tej selekcji o t. zw. klasyfikacji.

Instytucja nauczania zbiorowego w państwowych szkołach średnich ogólno-kształcących wymaga od nauczyciela spełnienia jednego z najnieprzyjemniejszych, najprzykrzejszych, a nawet niebezpiecznego obowiązku, t. j. dokonania tzw. „klasyfikacji".

Klasyfikacja, sama w sobie, nie jest wcale wymogiem przy nauczaniu i wychowaniu; nauczanie bowiem ma na celu wpajanie uczniom wiedzy i ćwiczenie ich w nabywaniu tej wiedzy i w swobodnem zdawaniu z niej sprawy. Wyrabia też sobie nauczyciel — przy nauczaniu — sąd o pilności i zdolności swych uczniów i z tego sądu nie robi wcale tajemnicy tak przed uczniami, jak i ich rodzicami. Przy tem jednak wypowiadaniu sądu wyeliminowany jest zupełnie moment, pewnego rodzaju kary, polegający na utracie pewnych zysków. Do-

piero fakt, że Państwo wydaje uczniom świadectwa, że im daje charakter dokumentu państwowego, że to Państwo określa dokładnie, jakie uprawnienia świadectwa te za sobą pociągają i jakie rodzaje świadectw potrzebne są do przejścia z jednej klasy do drugiej i z jednej szkoły do drugiej, dalej w następstwie faktu, że bez pewnego rodzaju świadectw nie można pewnych uprawnień i korzyści osiągnąć — wszystko to sprawia, że nauczyciel, jako funkcjonarjusz państwowy — skrępowany przysięgą służbową, musi sąd swój o wiadomościach ucznia wypowiedzieć dokładnie, w pewnych stałych terminach czasu, wedle pewnej, przepisanej tzw. „skali cenzur lub not“. Staje więc nauczyciel wobec trudnego zadania zwrócenia bacznej uwagi i głębokiego zastanowienia się, która z przepisanych cenzur odpowiadała będzie wiedzy i dojrzałości umysłowej każdego poszczególnego ucznia. Wobec konieczności spełnienia tego obowiązku, wszystkie powtarzania materjału naukowego w klasie, wszystkie ćwiczenia, wszystkie odpowiedzi ucznia, jednem słowem całe nauczanie nabiera (oprócz celu istotnego, tj. rozwinięcia wiedzy, zdolności umysłowych, umiejętności uczenia się) cech i charakteru egzaminowania. Boć przecież nauczyciel ma sobie wyrobić o uczniu sąd, by go potem w pewnej przepisanej chwili skrystalizować w formie „cenzury“, która ma być oceną trafną, sprawiedliwą, bezstronną. Ten obowiązek „klasyfikowania“ oddziaływa też bardzo silnie a nawet zasadniczo na kształtowanie się całego stosunku między nauczycielem a uczniami, między szkołą a domem i zasadniczo zmienia charakter tego stosunku. Nauczyciel staje się z nauczyciela — sędzią, którego „wyrok“ przynosi uczniom a nawet ich rodzicom materjalne korzyści lub straty. Nie na tem koniec. Spełnienie tego obowiązku „klasyfikowania“ i na nauczycieli rozmiatych rozmaicie oddziaływa, a to zależnie od ich usposobienia. U nauczyciela sumiennego wywołuje obowiązek ten pewne wyrzuty sumienia i utrudnia mu właściwe jego zadanie. Bo on, chcąc mieć swe sumienie spokojne, ocenieniu wiedzy uczniów poświęca znacznie więcej czasu, niżby mu na to właściwy cel, t. j. nauczanie, pozwalało. Osobnika lękliwego czyni spełnianie tego obowiązku jeszcze lękliwszym, u nauczyciela niesumiennego zaś staje się straszliwą bronią, którą maże własną nieraz winę na uczniach. Ta zaś okoliczność, że w każdym wypadku klasyfikacja stać się może niejako karą, ma ten skutek, że nauczyciel zamiast być przez uczniów i ich rodziców uważany za życzliwego przewodnika w pracy zdobywania wiedzy, staje się ich — postrach budzącym — wrogiem, którego się strzec trzeba, wobec którego posługiwać się można nawet taką bronią, jak podstęp i wprowadzenie go w błąd. A jak łatwo w takich

warunkach, obawa przerodzić się może w niechęć, a nawet nienawiść, o tem chyba szerzej rozprawiać nie potrzeba.

Ale te stosunki, stosunki niepożądane a nawet pożałowania godne, ulegają dalszym zaostrzeniom, a to skutkiem całego szeregu innych okoliczności. Tak np. zajść może potrzeba wydać na podstawie małej ilości spostrzeżeń — sąd o wiedzy ucznia, którego nauczyciel dość gruntownie nie poznał, albo może się wydarzyć, że przedmioty „skali cenzur" leżą tak blisko siebie i bez tak wyraźnych różnic, że zdawanie przez ucznia sprawy z zasobów wiedzy nie można z łatwością i szybko podciągnąć pod pewną cenzurę, lecz że trzebaby egzaminowanie nie wiedzieć dokąd przedłużyć, by sąd swój, o ile możności, na zupełnie pewnych móc oprzeć podstawach. W takich zaś wypadkach egzaminowanie, które w nauczaniu podrzędną grać powinno rolę, wybija się formalnie na plan pierwszy. Klasyfikowanie ma jednak jeszcze i inne złe następstwa. Powoduje ono, że przeważna część rodziców posyła swe dzieci do szkoły nie po to, by one się tam czegoś nauczyły i wyrobiły na dzielnych obywateli, lecz po to, by przynosiły one świadectwa z takiemi cenzurami, które dadzą im potem pewne uprawnienia. A im to dzieci i rodzice osiągną z mniejszym trudem, tem lepiej. Nie ten więc nauczyciel jest więcej „lubianym", nie ten jest „dobrym", z którego nauczania uczniowie więcej odnoszą korzyści, lecz ten, u którego najłatwiej jest uzyskać dobrą notę, który najmniej czyni trudności w przejściu z klasy do klasy. I tak można dożyć rzeczy wprost nie do uwierzenia, że dzielny, sumienny, zdolny, ale wymagający nauczyciel (a w nauczaniu zbiorowem te właściwości zawsze ze sobą nierozerwalnie są spojone) staje się wprost znienawidzonym, wobec władz oczernianym; że bierze mu się za złe najdrobniejsze nawet „wykolejenie" — podczas gdy nauczyciel t. zw. „dobry", mało lub niczego nie wymagający i pobłażliwy, prawie zawsze przez rodziców bywa wychwalany.

W odniesieniu jednak do tych wszystkich podniesionych okoliczności przepisy dzisiejsze wykazują znaczny postęp, dając nauczycielowi niejedno, co mu tę pracę „klasyfikowania" ułatwia.

Przedewszystkiem „skala cenzur" ma tylko cztery noty, posiadające w stosunku do siebie, tak znaczny odstęp, że nawet pojedyńcze dowody wiedzy ucznia szybciej, lżej i pewniej jedną z cenzur oznaczyć się dadzą. Co jest „bardzo dobrem", „dobrem", "dostatecznem" i „niedostatecznem" z tego oczywiście łatwo sprawę zdać sobie można.

Może dalej nauczyciel sąd swój o wiedzy i zdolności ucznia urabiać sobie powoli i stopniowo, może też ciągłemi próbami wiedzy

uczniów sąd ten ustalić i upewniać, skoro ma dokonać klasyfikacji dwa tylko razy w roku.

Najważniejszą jest jednak okoliczność, że nauczyciel na każdej lekcji może przy pomocy tzw. pytań orjentacyjnych kontrolować wiedzę i zdolności uczniów, nie zaniedbując głównego celu, t. j. nauczania, postępowania naprzód, przy równoczesnem powtarzaniu dawnego materjału. A jeśli w tym czasie powołuje się do odpowiedzi możliwie największą liczbę uczniów, unika się nadawania lekcji charakteru egzaminowania. Nauczanie przychodzi do wykorzystania swych praw, codzienne zapisywanie cenzur ustaje, nauczyciel staje wobec ucznia bez budzącego trwogę katalogu czy notesu. W miejsce poniżających momentów polowania na cenzury, strachu i kary, występują momenty etycznie wysokie; współzawodnictwo, radość z powodu czegoś udanego, zadowolenie z uczenia się, zamiłowanie do przedmiotu.

Zresztą i przy przerabianiu wespół z uczniami nowego materjału naukowego czerpie nauczyciel (głównie i najpewniej) podstawy do ocenienia wiedzy, zdolności i postępów uczniów. Takiej sposobności nastręcza nauczycielowi przedewszystkiem nauczanie języków, o ile ma się rozumieć główna zasada, t. j. wspólne z uczniami przerabianie nowego materjału, w całej rozciągłości jest stosowaną i konsekwentnie przeprowadzoną. Ale i inne przedmioty pozwalają ten system pracy stosować. Analiza i synteza i zbieranie, dokonywane na końcu godziny, zatrudniające całą klasę, dają nauczycielowi ciągle dość sposobności badać nietylko wiedzę i zdolności uczniów, ale i pojmowanie, pamięć i wprawę w wypawiadaniu się uczniów. Przy niektórych przedmiotach, jak fizyka i historja naturalna obok nauczania i ćwiczenia praktyczne pozwalają nauczycielowi na głęboki wgląd w odniesieniu do wiedzy uczniów, ich wprawy, pomysłowości i rzeczowości.

Cała zaś masa, zdobytych w ten sposób przez nauczyciela — wciągu roku — wrażeń, krystalizuje się w jego umyśle w coraz to pewniejszy sąd o zdolności, wiedzy i umiejętności zdawania z niej sprawy u uczniów i czyni postawienie cenzury czemś tylko formalnem. W ten sposób stworzona cenzura będzie też posiadać znamiona zupełnej objektywności, a przynajmniej braknie wszystkiego, coby uważane być mogło jako nagroda, czy kara, jako uprzywilejowanie czy zemsta ze strony nauczyciela. W ten sposób powstała cenzura będzie mówiła nie to, co uczeń zdziałał w ciągu roku, ale będzie wyrazem sądu o tem, co uczeń umie i zdziałać może. — Pilność, lenistwo i zachowanie się ucznia powinny być przy klasyfikowaniu poza nawiasem, a mogą być brane pod uwagę tylko o tyle, o ile stan wiedzy, wiadomości i sprawności z reguły tych właściwości są wynikiem.

Nie znaczy to jednak wcale, ażeby pilność i zachowanie się ucznia nie miało znaleźć w pewnej mierze uwzględnienia przy ocenianiu tego, co uczeń umie i czego się nauczył. Przeciwnie w wypadkach krytycznych musi nauczyciel przy wydawaniu sądu wziąć pod rozwagę i ocenę całego ucznia. A tu musi nauczyciel zrozumieć, że wiadomości uczniów ani wierzyć, ani odważyć w sposób ścisły i dokładny nie jest on w stanie, lecz, że sąd swój opiera tylko na „szacowaniu", które nie dopuszcza nigdy zupełnej pewności, lecz tylko więcej lub mniej do pewności zbliżone prawdopodobieństwo. Ten więc moment braku zupełnej pewności musi nauczyciel brać przy klasyfikowaniu zawsze pod rozwagę; a jeśli uwzględnimy i pewien subjektywizm, który przy tem „szacowaniu" zawsze pewną rolę odgrywa, zrozumiemy, że zachowanie pewnej ostrożności i przezorności przy klasyfikowaniu jest rzeczą bezwarunkowo konieczną.

Jeśli, jak to zauważyliśmy, klasyfikowanie jest rzeczą i trudną i odpowiedzialną, jasnem jest, że sumienny nauczyciel oglądnąć się musi za wszystkiem, coby sąd jego uczynić mogło jeszcze pewnejszym i trafniejszym. Więc i na to trzeba zwrócić uwagę, że ten czas, w którym uczeń uczęszcza do gimnazjum, jest tylko jednym okresem w jego życiu, jest tylko, niejako, etapem; że zatem i dalszy prawdopodobny proces rozwoju umysłowego ucznia należy wziąć pod rozwagę. Trzeba więc troskliwie zastanowić się i nad tem, co uczeń zdziałał w ciągu roku szkolnego we wszystkich przedmiotach nauki, trzeba nad tem zastanowić się, jako nad całością. I w tem właśnie rozumowaniu tkwi głęboka myśl rozporządzeń, które pozwalają na przyznanie „warunkowo" przejścia do klasy następnej nawet takim uczniom, którzy nie uczynili dostatecznych postępów w jednym przedmiocie, a pozwalają w tem rozumieniu, że przy należytej pracy w klasie następnej, będą tacy uczniowie braki w swej wiedzy uzupełniać. — Należy tu z całym naciskiem podnieść, że — ponieważ takie ogólne przepisy mogłyby pociągnąć za sobą szablonowe stosowanie tego „warunkowego" przyznawania promocji — rozporządzenie przyznaje w tym względzie pewną swobodę gronu nauczycielskiemu, orzekając, że „można" taką „warunkową" promocję przyznać i że przyznanie jej ma dla ucznia w roku przyszłym pewne konsekwencje, a to konieczność powtarzania klasy na wypadek, gdyby powtórnie z tego samego przedmiotu otrzymał stopień niedostateczny. Ale znowu z drugiej strony nawet te zastrzeżenia nie usuwają pewnych możliwych anomalji, o których poniżej będzie mowa.

Przy klasyfikacji, na ogół, najbardziej powinna być przestrzegana zasada: u c z n i a d o k l a s y w y ż s z e j s t a n o w c z o n i e d o j-

rzałego należy zatrzymać w danej klasie, dojrzałego wyrozumiale przepuścić. Jeżeli zasada ta w sposób należyty, przezornie i oględnie przeprowadzoną będzie i dość dobitnie się ujawni, nie będą uczniowie i rodzice narzekali na klasyfikacje, uniknie się tego nieszczęsnego nieporozumienia, (jakie zachodzi między domem a szkołą), że powtarzanie klasy jest dla ucznia jakąś karą i wstydem, a zapanuje zrozumienie faktu, że zatrzymanie ucznia niezdolnego w klasie jest tylko dobroczynnym środkiem pedagogicznym, mającym ten jeden wzgląd przed oczyma, by ucznia tak długo na wyższy stopień wiedzy nie dopuścić, aż się nabierze przekonania, że dojrzał on w zupełności do zrozumienia i przyswojenia sobie na stałe tych wiadomości, z jakiemi w klasie wyższej się spotka, by mu oszczędzić tych bezowocnych trudności, jakieby napotkał, gdyby niedostatecznie przygotowany, w wyższej klasie się znalazł. Bo tak, jak uczącego się pływać nie można puścić ze sznura, aż się będzie miało pewność, że jego siły i umiejętność pozwala mu pływać bez asekuracji, ale i bez szkody dla życia, tak też nie można puścić do klasy wyższej ucznia, co do którego niema się należytej pewności, że temu trudniejszemu zadaniu, jakie go tam czeka, potrafi podołać.

Po tej dygresji wróćmy do naszego tematu.

Powiedzieliśmy, że dla celu sklasyfikowania wiedzy uczniów nauczyciel sąd swój tworzy sobie powoli, krok za krokiem, na podstawie największej, możliwie, ilości pojedynczych spostrzeżeń, czynionych w ciągu roku szkolnego. Sąd ten powinien się w umyśle nauczyciela zamieniać w największą możliwie pewność. Gdy się to stanie, wtedy już nauczyciel nie powinien dać się niczem w błąd wprowadzić. Wahania się i zmiany takiego sądu nie powinny już mieć miejsca, bo inaczej w strzępy pójść może zaufanie w zdolność nauczyciela do wypowiadania tego sądu, w jego zdolność klasyfikowania. Niema więc niczego bardziej poniżającego, jak gdy się widzi, że nauczyciel pozwoli nakłonić się czemkolwiek do zmiany sądu swego i swej oceny wiadomości ucznia, cenzury, którą z pewnego przedmiotu uczniowi już napisał. Jeden jedyny taki wypadek wystarcza, by u rodziców uczniów wzbudzić przekonanie, że klasyfikacja to nie rzecz sumienia, lecz dobrej lub złej chęci albo humoru nauczyciela. A tego rodzaju powiedzenia rodziców, jak: „przecież to od nauczyciela zależy, jaką cenzurę daje uczniowi“, są smutnem świadectwem nietylko niedostateczności wielu rodziców, ale możliwości istnienia braku zaufania do niektórych nauczycieli, których niezdecydowanie, niepewność, brak stanowczo-

ści, a wreszcie ustępowanie przed prośbami, czy groźbami, wywołuje się mnożenie tego rodzaju zapatrywań wśród społeczeństwa.

Osobna uwaga należy się jeszcze stanowisku dyrektora w odniesieniu do klasyfikacji. Stanowisko to może być tylko takie, że dyrektor o to starać się powinien (i za to jest on odpowiedzialny), aby klasyfikacja była bez zarzutu, by dawała wyraz należytego i słusznego sądu nauczycieli o wiedzy uczniów, zwłaszcza w tych wypadkach, gdzie chodzi o przyznanie lub odmówienie uczniowi dojrzałości do przejścia do klasy wyższej. Nie jest to zadanie dyrektora łatwe we wszystkich wypadkach; jego zaś urzędowe uprawnienia, aby klasyfikację ustrzec przed krokami fałszywemi, są bardzo skąpe, bo może on tylko odmówić swego podpisu w katalogu i świadectwie i o pewnym wypadku uchybienia donieść władzy przełożonej. Środki te są nieprzyjemne, rzadko więc bardzo robią z nich dyrektorowie użytek. Pozostaje zatem tylko osobiste oddziaływanie na nauczycieli. Ma się rozumieć, że ten środek zastosować może tylko dyrektor wtedy, jeśli przez częste odwiedzanie lekcji nabrał należytego wglądu w umysłowy stan klasy; musi też znać doskonale stopień sumienności nauczycieli. I tak n. p. w czasie odwiedzania lekcji pewnego przedmiotu w pewnej klasie przekonał się dyrektor, że nauczanie nie było należycie przeprowadzone, że nie dawało ono uczniom tego, co dać im powinno, że więc uczniowie pokutują za winy nauczyciela. W takich wypadkach powinien dyrektor dołożyć wszelkich starań, aby uchronić uczniów przed moralną krzywdą, która zostałaby im wyrządzoną, gdyby dotyczący nauczyciel „ostro" chciał klasyfikować. Niejednokrotnie znowu dyrektor przeć musi w czasie klasyfikacji do większej surowości, gdy widzi i przekonał się, że nauczyciel na ogół za małe uczniom stawia wymagania, albo za mało dostatecznemi zadawala się odpowiedziami, że więc przyzwyczaja uczniów do małej gruntowności i sumienności w pracy. To jednak oddziaływanie dyrektora na klasyfikację nie powinno być zadaleko idące, jeśli nie ma ponieść szkody samodzielność i bezstronna ocena nauczyciela.

Klasyfikacja nie powinna być wreszcie niespodzianką ani dla ucznia, ani dla jego rodziców.

Nie mogę oprzeć się chęci wykorzystania sposobności (omawiania klasyfikacji), by się nie zastanowić nad dwiema jeszcze kwestjami, z klasyfikacją mającemi związek.

Oto przepisy orzekają, że ostatnie tygodnie roku szkolnego powinny być poświęcone poglądowemu powtarzaniu w szkole materjału naukowego, przerobionego w roku szkolnym. Otwartą jest w związku

z tem kwestja, jak ma postąpić nauczyciel z uczniami, którzy w czasie powtarzania wykazali np. brak takich wiadomości, które są niezbędne do dalszego postępu w klasie wyższej? Jeśli te braki napotkał nauczyciel u uczniów, którzy w całym roku czynili postępy niedostateczne lub tylko bardzo słabe, no to wtedy sąd ujemny nauczyciela nabiera większej pewności, że tych uczniów do wyższej klasy puścić nie można. Co jednak ma uczynić nauczyciel w tym wypadku, jeśli taki brak wiedzy spostrzeże u uczniów, którzy w ciągu roku nie wykazywali tak rażąco braków tej wiedzy, jak obecnie? Powie ktoś, że to jest niemożliwe! Tak niemożliwem jest w większej ilości wypadków, ale możliwem jest, że w dwu, trzech lub czterech wypadkach, w klasach np. bardzo licznych, przy małej liczbie godzin tygodniowo pewnego przedmiotu (np. geografji) nauczyciel mógł nie dość dokładnie zbadać wiedzę pewnych uczniów; może to też zdarzyć się u uczniów, którzy dość późno przenieśli się z jednego zakładu do drugiego. Co więc robić w takich wypadkach? Mojem zdaniem powinno się na fakt taki zwrócić zaraz uwagę rodziców, by ich przygotować na możliwy niekorzystny wynik klasyfikacji; ucznia zaś takiego powinno się poddać gruntownemu zbadaniu jego wiedzy z danego przedmiotu, nawet w obecności dyrektora i w razie ujemnego wyniku tego klasyfikacyjnego egzaminu dać mu notę niedostateczną.

Drugą kwestją to sprawa tzw. „egzaminów poprawczych“ (obowiązujących do niedawna w Małopolsce) po wakacjach z jednego przedmiotu. Zaprzeczyć się mem zdaniem nie da, że w bardzo wielu wypadkach takie obowiązkowe powtórzenie w czasie wakacyj zaniedbanego zwłaszcza przez ucznia materjału naukowego, połączoneby było z daleko większą dla ucznia i szkoły korzyścią, niż odmówienie mu promocji z zastrzeżeniem (warunkowej) w wypadkach, gdy materjał naukowy w danej klasie się kończy; a już stanowczo — tak ze stanowiska pedagogicznego jak i wychowawczego — byłoby powtórzenie to w wielu wypadkach lepszem, niż przyznanie mu promocji „warunkowej“. Bo jakież mogą być skutki przyznawania takiej promocji? Na podstawie mojej długoletniej obserwacji, popartej i zdaniem wielu kolegów, twierdzę, że najczęściej skutek może być dwojaki: albo uczeń, „przepuszczony“ „warunkowo“ do klasy wyższej, nie mając w danym przedmiocie należytych podstaw (a nie ma, bo dostał cenzurę niedostateczną) do skutecznej pracy na wyższym stopniu nauczania, tych podstaw zyskać i braków nadrobić, a jednocześnie postępować (bez podstaw) naprzód nie jest w stanie, staje się balastem i w 90% pracuje na darmo, dostaje znowu notę niedostateczną, musi powtarzać klasę,

ale już z brakami dwóch lat. Drugi skutek jest jeszcze gorszy (a mówię o nim, bom takie wypadki widział): uczeń przepuszczony „warunkowo“ do klasy wyższej, nie czyni dalej w tym samym przedmiocie postępów dostatecznych. Sąd więc nauczyciela jest niepomyślny, uczeń powinien klasę powtórzyć. Ale niech trafi się nauczyciel natury trwożliwej, który nie będzie miał wprost odwagi wziąć na siebie „odium“ zatrzymania ucznia drugi rok w klasie z jednego tylko przedmiotu (a takich jest wielu)... co wtedy się stanie?!... Stanie się to, że uczeń, który nie miał np. dostatecznych podstaw i wiadomości w kl. VI do przejścia do klasy VII i otrzymał promocję „warunkową“, przejdzie bez tych samych podstaw z klasy szóstej, powiększonych o nieznajomość materjału naukowego klasy siódmej — do klasy ósmej!!!

Czy więc czasem, — nie zawsze, — nie lepsze są egzamina poprawcze?!

W ten sposób chciałem odpowiedzieć na jedno z pytań p. Chrzanowskiej: „na jakich selekcję oprzeć podstawach“?

A. Herzig.

162.

OGŁOSZENIA.

Książki nadesłane.

Mirski. Zagadnienie karności w wychowaniu. Nakładem „Naszej Księgarni“ Sp. Akc. Związku Nauczycielstwa Polskiego — Warszawa.

Baczyńska i Chyczewska. Moje ćwiczenia. Nakładem „Naszej Księgarni“ Sp. Akc. Związku Nauczycielstwa Polskiego — Warszawa.

Fanciulli. Czar dziecięctwa. Nakładem „Naszej Księgarni“ Sp. Akc. Związku Nauczycielstwa Polskiego — Warszawa.

Decroly i Monchamp. Gry wychowawcze. Nakładem „Naszej Księgarni“ Sp. Akc. Związku Nauczycielstwa Polskiego — Warszawa.

Chrząszczewska i Porazińska. Mój elementarz. Nakładem „Naszej Księgarni“ Sp. Akc. Związku Nauczycielstwa Polskiego — Warszawa.

Drukarnia Jana Gablankowskiego, Kraków, Sławkowska 6. — Telefon 144-65.